

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 14.7.2004
COM(2004) 474 definitief

2004/0153 (COD)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een integraal actieprogramma op het gebied van levenslang leren

(door de Commissie ingediend)

(SEC(2004) 971)

TOELICHTING

1. INLEIDING

- 1.1. In maart 2004 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de mededeling “De nieuwe generatie EG-programma’s op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding na 2006”¹ (de “vorige mededeling”), die aansloot op een mededeling uit februari over de beleidsuitdagingen en begrotingsmiddelen in de uitgebreide Unie 2007-2013². Hierin is aangekondigd dat de Commissie een voorstel voor een integraal programma voor levenslang leren op tafel zou leggen, waarin alle momenteel lopende interne onderwijs- en beroepsopleidingsprogramma’s samengevoegd worden. Dit programma wordt in het ontwerpbesluit bij deze toelichting vastgesteld.
- 1.2. Het integrale programma voor levenslang leren bouwt voort op de huidige programma's (Socrates, Leonardo da Vinci, eLearning), het Europass-initiatief en diverse activiteiten die gefinancierd worden uit hoofde van het communautaire actieprogramma ter bevordering van op Europees niveau actieve organisaties en ondersteuning van gerichte activiteiten op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding. Bovendien moet het Erasmus-Mundusprogramma, dat onlangs van start is gegaan en nog tot 2008 loopt, vanaf 2009 als nieuw programma in het integrale programma worden opgenomen.
- 1.3. Zoals in de vorige mededeling reeds is gezegd, houdt deze herstructurering vooral verband met de volgende vier factoren:
- de veranderingen overal in de Europese Unie waardoor de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels hoe langer hoe meer ingebed worden in een context van levenslang leren, zodat de nieuwe uitdagingen van de kennismaatschappij en de ontwikkelingen op demografisch vlak kunnen worden opgepakt,
 - de steeds belangrijkere rol van onderwijs en beroepsopleiding bij de opbouw van een concurrerende en dynamische kennismaatschappij in Europa en bij bevordering van het vermogen zich aan veranderingen aan te passen, en vooral bij de follow-up op de conclusies van de Europese Raad van Lissabon in 2000, het Bologna- en het Kopenhagen-proces alsook bij het hele scala aan beleidsontwikkelingen die na de inwerkingtreding van het Socrates- en het Leonardo da Vinci-programma op Europees niveau op gang zijn gekomen,
 - de noodzaak om de sterke kanten van het programma te stimuleren en het gebrek aan onderlinge verbanden en synergie-effecten als gevolg van de huidige vrij versplinterde programmaopzet aan te pakken, zoals in de tussentijdse evaluaties van Socrates en Leonardo da Vinci en de openbare raadpleging over de opties voor de nieuwe generatie programma’s naar voren is gebracht,

¹ COM (2004) 156 def.

² COM (2004) 101 def.

- de noodzaak om de wet- en regelgeving van de Gemeenschap te vereenvoudigen en te rationaliseren door een integraal raamwerk op te zetten dat de financiering van een breed scala aan uiteenlopende activiteiten mogelijk maakt.

Hieronder worden de belangrijkste uitgangspunten van het voorstel van de Commissie beschreven. De belangrijkste kenmerken van het ontwerpbesluit worden toegelicht en er wordt uiteengezet hoe het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel in acht worden genomen.

2. DE TE VERVOLGEN WEG

Met de programma's op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding wendt de Europese Unie zich rechtstreeks tot de burgers. Geen enkele andere activiteit van de Europese Gemeenschap bereikt ieder jaar zoveel mensen zo direct. Door de programma's wordt ook de modernisering van de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels in de Europese Unie geschraagd en worden mensen aangespoord om zich verder te scholen. Kortom, de programma's dragen ertoe bij dat de Europese Unie als geheel de in Lissabon geformuleerde doelstellingen zal kunnen realiseren. Tegen deze achtergrond stelt de Commissie de volgende wijzigingen voor de momenteel lopende programma's voor.

2.1. Een integraal programma voor onderwijs en beroepsopleiding

Het integrale programma zal uit vier specifieke programma's bestaan, namelijk **Comenius** voor activiteiten ten aanzien van het algemeen vormend onderwijs tot en met de tweede fase van het voortgezet onderwijs; **Erasmus** voor activiteiten ten aanzien van het hoger onderwijs en de hogere beroepsopleidingen; **Leonardo da Vinci** voor activiteiten ten aanzien van alle overige segmenten van het beroepsonderwijs en de beroepsopleidingen, en **Grundtvig** voor activiteiten ten aanzien de volwasseneneducatie. Daarnaast is in het voorstel een "transversaal" programma voor vier kernactiviteiten opgenomen die betrekking hebben op de hierboven beschreven beleidsvraagstukken, specifieke maatregelen voor het leren van talen en ICT-activiteiten behelzen (voor zover die niet onder de specifieke programma's vallen) en in activiteiten voor de verspreiding van de resultaten op ruimere schaal voorzien. Tot slot is in het voorstel ook nog het **Jean-Monnetprogramma** ondergebracht, dat voorziet in steun voor activiteiten op het gebied van de Europese integratie en voor Europese instellingen en verenigingen die op het terrein van onderwijs en beroepsopleiding werkzaam zijn.

De bedoeling van de integrale aanpak is enerzijds handhaving van de onontbeerlijke continuïteit met vroegere ervaringen – vandaar een structuur die gebaseerd is op de belangrijkste onderwijs- en opleidingsvormen in alle lidstaten en het behoud van de bestaande programmanamen -, en anderzijds een grotere samenhang en synergie tussen de samenstellende delen, zodat een uitgebreider en flexibeler scala van activiteiten doeltreffender kan worden gesteund. Het integrale programma zal daarom activiteiten en procedures omvatten die alle delen gemeen hebben, terwijl een enkel programmacomité zorg zal dragen voor de algehele samenhang.

2.2. Een substantiëler programma

De doeltreffendheid en de toegevoegde waarde van Europese samenwerkingsprogramma's op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding is al herhaaldelijk aangetoond. Ze bieden een instrument voor de verspreiding van vernieuwingen en goede manieren van werken die anders de nationale grenzen niet zouden overschrijden. De activiteiten ter bevordering van de mobiliteit hebben duidelijke voordelen, niet alleen voor de erbij betrokken personen, maar ook voor de instellingen die ermee te maken hebben. De door de programma's bevorderde vormen van Europese samenwerking dragen bij tot de modernisering en verbetering van de onderwijs- en opleidingsstelsels in de gehele Unie.

Gezien de brede overeenstemming over de waarde van de programma's en de nieuwe uitdagingen in het verlengde van de in Lissabon geformuleerde doelstellingen staat het voor de Commissie vast dat het integrale programma voor onderwijs en beroepsopleiding in vergelijking met de voorgaande programma's naar duidelijk grotere aantallen betrokkenen en meer effectiviteit moet streven.

Tegen de achtergrond van de gewijzigde bedragen die nu in het kader van de gedetailleerde financiële vooruitzichten voor de periode 2007-2013 worden voorgesteld, heeft de Commissie de in de vorige mededeling genoemde streefcijfers bijgesteld. Ze luiden als volgt:

- deelname van een op de twintig leerlingen aan Comenius in de periode 2007-2013;
- 3 miljoen Erasmus-studenten uiterlijk in 2011;
- 150 000 Leonardo-stages uiterlijk in 2013;
- 25 000 mobiele volwassenen in het kader van Grundtvig uiterlijk in 2013.

De Commissie is van mening dat dergelijke ambitieuze streefcijfers van wezenlijk belang zijn, wil het programma een adequaat ondersteunend instrument worden voor de meest concurrerende en dynamische kennismaatschappij die uiterlijk in 2010 in Europa moet zijn opgebouwd.

In lijn met het voorgaande moet op de begroting meer geld voor het programma worden vrijgemaakt. Voorgesteld wordt om een bedrag van rond 13,620 miljard euro voor de zevenjarige looptijd van het programma uit te trekken.

2.3. Een eenvoudiger programma

Er is van verschillende kanten - in het kader van de openbare raadpleging, door de lidstaten, de nationale agentschappen en de Commissie zelf, in haar mededeling over de begrotingsmiddelen - sterk aangedrongen op een eenvoudiger en flexibeler programma. Er dient in het oog te worden gehouden dat in het huidige voorstel activiteiten ondersteund zullen worden die in sommige gevallen tot 2013 door zullen lopen en dat projecten die in dat jaar worden goedgekeurd niet allemaal voor eind 2016 tot een afronding zullen zijn gebracht. In het voorgestelde besluit zijn dan ook alleen die operationele kwesties geregeld die zo essentieel zijn dat ze in wetgeving moeten worden vertaald.

Om tot vereenvoudigingen te komen, zijn goede bedoelingen alleen evenwel niet voldoende. Er moet ook een passend wettelijk raamwerk voorhanden zijn en wanneer het raamwerk niet voldoet, moet het mogelijk zijn om van de wettelijke voorschriften af te wijken. Concreet betekent dit dat gerichte afwijkingen van de uitvoeringsvoorschriften voor het Financieel Reglement mogelijk moeten zijn. Het voornaamste uitgangspunt is evenredigheid, d.w.z. de administratieve en boekhoudkundige eisen moeten in de pas lopen met de omvang van de verstrekte subsidies. Dit houdt onder andere in dat:

- in een groter aantal gevallen gewerkt zal worden met vaste subsidiebedragen en tarieven voor de kosten per eenheid;
- eenvoudigere aanvraagprocedures en overeenkomsten mogelijk worden;
- in het kader van de medefinanciering ook bijdragen in natura geleverd kunnen worden; in dergelijke gevallen worden de boekhoudkundige vereisten voor de begunstigden beperkt;
- er eenvoudigere bewijsstukken ter staving van de financiële draagkracht en vakbekwaamheid ingediend kunnen worden.

Deze vereenvoudigingen zijn een *conditio sine qua non* voor de verwezenlijking van de in het besluit vervatte streefcijfers. De Commissie zal dan ook te zijner tijd voorstellen voor passende afwijkingen van het Financieel Reglement op tafel leggen, hetzij door de uitvoeringsvoorschriften te wijzigen, hetzij door het onderhavige voorstel te wijzigen en hierin gerichte afwijkingen voor het programma op te nemen.

2.4. Een decentraler programma

De Commissie stelt voor om een groter aantal activiteiten op nationaal niveau door het netwerk van nationale agentschappen te laten beheren. Het voordeel van nationale agentschappen is onder andere dat ze inzicht hebben in de nationale context en de prioritaire behoeften en voor meer gebruikersvriendelijke omstandigheden kunnen zorgen.

De Commissie is van mening dat het zinvol is om activiteiten aan het beheer van de nationale agentschappen toe te vertrouwen indien ten minste één of een aantal van onderstaande voorwaarden aanwezig is:

- er kan een objectieve methode voor de uitsplitsing van de begrotingsmiddelen over de lidstaten worden uitgewerkt, die recht doet aan het percentage gevallen waarin een bepaalde activiteit ten uitvoer wordt gebracht;
- de activiteiten zelf zijn kleinschalig of op personen gericht, zodat het niet te rechtvaardigen is om de hele selectieprocedure op Europees niveau te laten verlopen;
- de activiteiten haken in op specifieke behoeften van de lidstaten.

In het ontwerpbesluit wordt dan ook voorgesteld om de volgende activiteiten door de nationale agentschappen te laten beheren: mobiliteit, kleinschalige partnerschappen tussen instellingen, projecten voor de transfer van vernieuwingen op het gebied van

het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding, en bepaalde werkzaamheden in verband met de verspreiding en benutting van de resultaten. In deel 3 van het Financieel Memorandum worden de uitgangspunten voor de keuze van de voorgestelde beheermethoden voor het programma nader toegelicht.

3. DE STRUCTUUR VAN HET PROGRAMMAVOORSTEL

3.1. Titel I: Algemene bepalingen

In artikel 1 en artikel 2 worden de algemene en specifieke doelstellingen van het integrale programma en de specifieke programma's beschreven. Als aanvulling hierop worden de operationele doelstellingen van ieder specifiek programma in de afzonderlijke hoofdstukken van titel II beschreven.

Artikel 5 beschrijft de algemene activiteiten die overal in het hele programma terugkomen. Dit is gedaan om het programma zo eenvoudig en flexibel mogelijk te houden. In de bijlage wordt aangegeven welke activiteiten door de Commissie en welke door de nationale agentschappen beheerd zullen worden.

In artikel 6 worden de taken van de Commissie en de lidstaten beschreven. Tegen de achtergrond van de voorschriften van het Financieel Reglement gaat het daarbij met name om de oprichting en functionering van de nationale agentschappen.

Artikel 7 voorziet in de deelname van Zwitserland en de westelijke Balkanlanden aan het programma.

In artikel 10 wordt een comité voor het integrale programma opgericht dat al naar gelang de te behandelen vraagstukken in verschillende samenstellingen in vergadering bijeen zal komen. De Commissie denkt dat er vijf verschillende samenstellingen nodig zullen zijn: één voor het integrale programma in zijn geheel, het transversale programma en het Jean-Monnetprogramma en vier voor Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci en Grundtvig. Artikel 9 bepaalt dat het comité zich bij de selectieprocedure overeenkomstig het voorgestelde comitologiebesluit voornamelijk zal moeten bezighouden met het proces, de criteria en de begroting, maar niet met de selectie van de afzonderlijke projecten.

In artikel 15 is voor de financiering van het programma in een totaalbedrag van 13,620 miljard euro voorzien. Nadere bijzonderheden staan beschreven in punt B.8 van de bijlage. Van de daar vermelde minimumbedragen kan met toestemming van het comité in het kader van de beheersprocedure worden afgeweken. In het artikel is tevens bepaald dat maximaal 1% van de begroting kan worden uitgetrokken voor de financiering van de deelname aan partnerschaps-, project- en netwerkactiviteiten van partners uit derde landen die niet bij het programma betrokken zijn.

3.2. Titel II, hoofdstuk I tot en met IV: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci en Grundtvig

De vier sectorale programma's, Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci en Grundtvig, hebben allemaal dezelfde opzet.

De activiteiten zijn enigszins anders over de vier sectorale programma's gespreid dan bij de momenteel lopende programma's het geval is. De belangrijkste verandering is dat het hoger beroepsonderwijs van Leonardo naar Erasmus wordt overgeheveld.

In het besluit is voor elk sectoraal programma vastgelegd welke van de in artikel 5 beschreven algemene activiteiten ten uitvoer kunnen worden gebracht. Daarnaast worden voorbeelden gegeven van de vorm die deze activiteiten in het kader van de specifieke programma's kunnen aannemen. In de wetstekst zijn alleen die details geregeld die absoluut noodzakelijk zijn. Het besluit geeft ook geen uitputtende opsomming van de manieren waarop de algemene activiteiten van de programma's ten uitvoer kunnen worden gebracht. Hierdoor kan in overleg met het comité ook nog op andere manieren worden gewerkt, indien daaraan behoefte zou ontstaan.

In alle activiteiten is ruimte gereserveerd voor onderdelen die met talen en nieuwe technologie te maken hebben ("mainstreaming"). In de Comenius-activiteiten is voorts plaats ingeruimd voor jumelages tussen scholen, die tot nu toe in het kader van het eLearning-programma werden ondersteund. In verband met de opname van de hogere beroepsopleidingen in Erasmus maken stages voor studenten uit het hoger onderwijs in het bedrijfsleven nu ook deel uit van Erasmus (voorheen vielen ze onder Leonardo da Vinci). Voorts is voorzien in specifieke maatregelen voor de mobiliteit van studenten die bij gezamenlijke masterprogramma's betrokken zijn.

In het licht van de uitkomsten van de tussentijdse evaluaties heeft bij Leonardo da Vinci een herziening van de projectactiviteiten plaatsgevonden. De projecten zullen nu grotendeels onder het beheer van de nationale agentschappen ten uitvoer worden gebracht en daarbij zal de aandacht in de meeste gevallen vooral uitgaan naar de transfer van vernieuwingen van het ene naar het andere land. Er zijn nieuwe op partnerschappen gerichte activiteiten voorzien, waardoor opleidingsinstellingen in kleinschalige projecten gezamenlijk aan vraagstukken zullen kunnen werken die voor hen van gemeenschappelijk belang zijn. De netwerkactiviteiten, die het denkproces over belangrijke vraagstukken in verband met de beroepsopleiding op Europees niveau moeten ondersteunen, hebben een aanzienlijke uitbreiding ondergaan.

In het kader van Grundtvig worden nieuwe activiteiten ter bevordering van de mobiliteit voorgesteld, waardoor niet alleen steun zal kunnen worden verleend voor de mobiliteit van degenen die volwasseneneducatie geven (de huidige Grundtvig-actie van het Socrates-programma is bijna alleen op deze doelgroep gericht), maar ook voor de mobiliteit van lerende volwassenen en voor personeelsuitwisselingen en Europese assistentschappen.

3.3. Titel II, hoofdstuk V: het transversale programma

Het transversale programma is een van de grote vernieuwingen in het integrale programma. Met het transversale programma krijgt de Europese Gemeenschap de beschikking over een doeltreffender instrument voor activiteiten die twee of meer "traditionele" werkterreinen bestrijken en met name voor activiteiten die raakvlakken hebben met verscheidene sectorale programma's.

Het transversale programma bestaat uit vier kernactiviteiten.

Kernactiviteit 1 is voor een groot deel een nieuw programma-element dat op beleidsontwikkeling gericht is. Hierin is een aantal activiteiten uit de huidige programma's, zoals Arion, de studiebezoeken van Cedefop, het Eurydice-netwerk enz., opgenomen. Deze activiteiten worden sterker afgestemd op de beleidsvraagstukken die van algemeen belang voor de Gemeenschap zijn. Daarnaast zijn nieuwe projecten, netwerken en observatie- en analysewerkzaamheden voorzien. Doel is om een nieuw mechanisme te verkrijgen, waardoor de Europese Unie aan de vraag naar beleid zal kunnen voldoen.

Kernactiviteit 2 vormt een aanvulling op de activiteiten voor het leren van talen die in de sectorale programma's "gemainstreamd" zijn. Er is behoefte aan transversale activiteiten, zoals multilaterale projecten voor de ontwikkeling van leermiddelen en taaltoetsen, netwerken van belangrijke spelers, veeltalige webportalen en bewustmakingscampagnes.

In kernactiviteit 3 ligt de nadruk vooral op experimenten met de invoering van benaderingen in het onderwijs en bij het leren (e-leren) die vanuit een oogpunt van pedagogische benaderingen, diensten, technologie en inhoud vernieuwend zijn.

Kernactiviteit 4 is nieuw en heeft de benutting en transfer van goede projectresultaten in en naar de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels op communautair, nationaal, regionaal en sectoraal niveau tot doel. De projecten kunnen hetzij door de Commissie, hetzij door de nationale agentschappen worden beheerd.

3.4. Titel II, hoofdstuk VI: het Jean Monnet-programma

Het Jean-Monnetprogramma is gericht op academisch onderwijs en onderzoek op het gebied van de Europese integratie, alsook op steunverlening aan instellingen en verenigingen die op Europees niveau op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding werkzaam zijn.

De Commissie stelt voor om alleen de vier instellingen die in het huidige communautaire actieprogramma ter bevordering van instanties die op Europees niveau actief zijn op het gebied van onderwijs en opleiding en ter ondersteuning van specifieke activiteiten op deze gebieden zijn opgenomen, in aanmerking te laten komen voor rechtstreekse steun uit het programma. Zij kunnen exploitatiesubsidies krijgen, mits ze aan alle eisen van het Financieel Reglement voldoen. Zoals in artikel 2, lid 3, onder c), en artikel 42, lid 3, van het voorstel wordt gespecificeerd, is de aanwijzing van deze vier begunstigden niet van invloed op de steun aan andere instellingen, zoals erkende Europese topcentra, die in het kader van deze actie ook exploitatiesubsidies kunnen krijgen wanneer ze reageren op oproepen tot het indienen van voorstellen. Dergelijke instellingen kunnen ook deelnemen aan andere relevante delen van het integrale programma en het Erasmus-Munusprogramma, op voorwaarde dat zij aan alle voorwaarden voor deze activiteiten voldoen, met inbegrip van de selectieprocedure. Via de oproepen tot het indienen van voorstellen beoogt de Commissie onder meer de ontwikkeling van belangrijke instellingen en verenigingen die op Europees vlak actief zijn te bevorderen, ook van die welke soortgelijke kenmerken hebben als de vier aangewezen begunstigden, teneinde de basis te leggen voor een netwerk van Europese topcentra binnen de Unie.

3.5. Bijlage: financiële en administratieve bepalingen

In punt A en punt B1 van de bijlage wordt ingegaan op het onderscheid tussen activiteiten die onder de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure vallen (d.w.z. de activiteiten die door de nationale agentschappen worden beheerd) en de activiteiten die onder de door de Commissie af te wikkelen procedure vallen (d.w.z. de activiteiten die rechtstreeks door de Commissie worden beheerd of in haar naam door een uitvoerend agentschap, waaraan de Commissie overeenkomstig artikel 54 van het Financieel Reglement³ een deel van de taken in verband met het programma kan toevertrouwen).

In het besluit zijn twee typen door de nationale agentschappen af te wikkelen procedures voorzien. De eerste procedure, die momenteel gehanteerd wordt bij alle gedecentraliseerde activiteiten van het Socrates-programma en de activiteiten voor mobiliteit van het Leonardo da Vinci-programma, zal nog steeds het wijdst verbreid zijn. Hierbij is het aan de nationale agentschappen om de begunstigden te selecteren en subsidies toe te kennen aan instellingen die uitsluitend in hun eigen land gevestigd zijn en zelf van de subsidies gebruik maken. Bij de tweede procedure, die de huidige "procedure B" in het kader van het Leonardo da Vinci-programma moet gaan vervangen, kunnen de nationale agentschappen transnationale of multilaterale projecten in hun totaliteit selecteren en via de coördinator de deelname van alle betrokken partners financieren. Voorwaarde hierbij is dat de Commissie een positief oordeel heeft uitgesproken over de door het nationale agentschap voor te leggen korte lijst met projecten.

In punt B2 tot en met punt B11 zijn gedetailleerde financiële bepalingen en bepalingen voor de te verlenen technische bijstand en fraudebestrijding opgenomen.

4. SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

Met het oog op de subsidiariteit is in het nieuwe programma net als bij de vorige generaties Gemeenschapsprogramma's nadruk gelegd op de bevordering en optimalisering van de samenwerking tussen de lidstaten in alle sectoren van het levenslang leren. Het programma beoogt geen invloed uit te oefenen op de structuur en de inhoudelijke kant van de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels. De aandacht gaat daarentegen uit naar terreinen waar een Europese meerwaarde kan worden bereikt.

In verband met de te bereiken evenredigheid is aan het voorstel een zodanige opzet gegeven dat niet alleen bij de activiteiten, maar ook bij de administratieve en financiële vereisten een zo groot mogelijke eenvoud wordt bereikt. In dit verband zijn passende financiële en procedurele beveiligingen in het programma ingebouwd.

³ Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Commissie (PB L 248 van 16.09.2002, blz. 1).

Voorstel voor een

BESLUIT VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van een integraal actieprogramma op het gebied van levenslang leren

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 149, lid 4, en artikel 150, lid 4,

Gezien het voorstel van de Commissie⁴,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité⁵,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's⁶,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag⁷,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Raad heeft bij Besluit 382/1999/EG⁸ de tweede fase van het communautaire actieprogramma inzake beroepsopleiding 'Leonardo da Vinci' vastgesteld.
- (2) Het Europees Parlement en de Raad hebben bij Besluit 253/2000/EG⁹ de tweede fase van het communautaire actieprogramma op onderwijsgebied 'Socrates' vastgesteld.
- (3) Het Europees Parlement en de Raad hebben bij Besluit 2318/2003/EG¹⁰ een meerjarenprogramma voor de doeltreffende integratie van informatie- en communicatietechnologie (ICT) in de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels in Europa (eLearning-programma) vastgesteld.
- (4) Het Europees Parlement en de Raad hebben bij Besluit 791/2004/EG¹¹ een communautair actieprogramma ter bevordering van op Europees niveau actieve organisaties en ter ondersteuning van gerichte activiteiten op het gebied van onderwijs en opleiding vastgesteld.

⁴ PB C van , blz. .

⁵ PB C van , blz. .

⁶ PB C van , blz. .

⁷ PB C van , blz. .

⁸ PB L 146 van 11.6.1999, blz. 33. Besluit laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1).

⁹ PB L 28 van 3.2.2000, blz. 1. Besluit laatstelijk gewijzigd bij Besluit nr. 786/2004/EG (PB L 138 van 30.4.2004, blz. 7).

¹⁰ PB L 345 van 31.12.2003, blz. 9.

¹¹ PB L 138 van 30.4.2004, blz. 31.

- (5) Het Europees Parlement en de Raad hebben bij Beschikking xxx/2004/EG¹² een enkel kader voor transparantie op het gebied van kwalificaties en competenties (Europass) vastgesteld.
- (6) Door de verklaring van Bologna, die op 19 juni 1999 door de ministers van Onderwijs van 29 Europese landen ondertekend is, is een intergouvernementeel proces op gang gebracht, dat uiterlijk in 2010 tot de vorming van een 'Europese ruimte voor hoger onderwijs' moet leiden. Hiervoor moet op Gemeenschapsniveau steun worden verleend.
- (7) De Europese Raad heeft op zijn bijzondere bijeenkomst van 23 en 24 maart 2000 in Lissabon het strategische doel geformuleerd dat de Europese Unie de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld met duurzame economische groei, meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang moet worden. Tevens is de Raad Onderwijs verzocht om een algemene gedachtewisseling te houden over concrete, toekomstige doelstellingen voor de onderwijsstelsels en daarbij, met inachtneming van de verschillen tussen de lidstaten, in het bijzonder aandacht te besteden aan gemeenschappelijke vraagstukken en prioriteiten.
- (8) De Raad heeft dienovereenkomstig op 12 februari 2001 een verslag over de concrete doelstellingen voor de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels aangenomen. Op 14 juni 2002 heeft de Raad vervolgens een gedetailleerd werkprogramma voor de follow-up op dit verslag goedgekeurd, waarin om ondersteuning op het niveau van de Gemeenschap wordt verzocht.
- (9) De Europese Raad heeft op zijn bijeenkomst van 15 en 16 juni 2001 te Göteborg een strategie voor duurzame ontwikkeling goedgekeurd en een milieudimensie toegevoegd aan het Lissabon-proces voor werkgelegenheid, economische hervorming en sociale samenhang.
- (10) De Europese Raad heeft op zijn bijeenkomst van 15 en 16 maart 2002 in Barcelona de doelstelling geformuleerd dat de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels van de Europese Unie uiterlijk in 2010 wereldwijd een referentiepunt voor kwaliteit moeten worden. Tevens is om maatregelen verzocht die in het bijzonder door onderwijs in ten minste twee vreemde talen op reeds heel jonge leeftijd tot een betere beheersing van basisvaardigheden leiden.
- (11) In de mededeling van de Commissie¹³ en de resolutie van de Raad inzake levenslang leren¹⁴ wordt bevestigd dat levenslang leren gestimuleerd dient te worden door activiteiten en beleidsmaatregelen in het kader van Gemeenschapsprogramma's.
- (12) In het verlengde van de resolutie van de Raad van 19 december 2002 over de bevordering van intensievere Europese samenwerking inzake beroepsopleiding en -onderwijs¹⁵ is een proces voor nauwere Europese samenwerking op dit gebied op gang gebracht, dat op het niveau van de Gemeenschap ondersteund dient te worden. Door de verklaring van Kopenhagen, die op 30 november 2002 door de ministers van

¹² PB

¹³ COM (2001) 678 def.

¹⁴ PB C 163 van 9.7.2002, blz. 1.

¹⁵ PB C 13 van 18.1.2003, blz. 2.

Onderwijs van 31 Europese landen aangenomen is, zijn de sociale partners en de kandidaat-lidstaten bij dit proces betrokken.

- (13) In de mededeling van de Commissie ten aanzien van een actieplan voor vaardigheden en mobiliteit¹⁶ is erop gewezen dat er op Europees niveau aanhoudende inspanningen nodig zijn om tot een betere erkenning van de in het onderwijs en de beroepsopleiding verworven kwalificaties te komen.
- (14) In de mededeling van de Commissie over een actieplan voor het leren van talen en de taalverscheidenheid¹⁷ worden activiteiten beschreven die in de periode 2004-2006 op Europees niveau ten uitvoer moeten worden gebracht en wordt om follow-up op het actieplan verzocht.
- (15) Uit de tussentijdse evaluatieverslagen over de lopende programma's Socrates en Leonardo da Vinci en de openbare raadpleging over de toekomstige activiteiten van de Gemeenschap op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding is gebleken dat er op Europees niveau veel behoefte en in sommige opzichten steeds meer behoefte is aan voortdurende samenwerking en activiteiten ter bevordering van de mobiliteit. Daarnaast is het belang onderstreept van nauwere verbanden tussen de Gemeenschapsprogramma's enerzijds en de beleidsontwikkelingen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding anderzijds. Voorts is naar voren gebracht dat de activiteiten van de Gemeenschap een zodanige opzet zouden moeten krijgen dat ze beter aansluiten op het paradigma van het levenslang leren en is aangedrongen op een eenvoudiger, gebruikersvriendelijker en flexibeler aanpak bij de uitvoering van dit soort activiteiten.
- (16) De samenvoeging van de door de Gemeenschap ondersteunde activiteiten ter bevordering van transnationale samenwerking en mobiliteit op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding in één enkel programma kan grote voordelen opleveren. Hierdoor kunnen synergie-effecten tussen de verschillende werkterreinen gerealiseerd worden, ontstaan meer mogelijkheden voor de ondersteuning van de ontwikkelingen op het gebied van het levenslang leren en kan administratief gezien op coherenter, beter gestroomlijnde en doeltreffendere wijze worden gewerkt.
- (17) Er moet daarom een integraal programma in het leven worden geroepen dat door middel van levenslang leren een bijdrage levert aan de opbouw van een moderne kenniseconomie met duurzame economische groei, meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang in de Europese Unie.
- (18) Gezien de specifieke kenmerken van scholen, het hoger onderwijs, de beroepsopleidingen en de volwasseneneducatie en de daaruit voortvloeiende noodzaak om de activiteiten van de Gemeenschap op doelstellingen te baseren en de vorm van de activiteiten en de organisatorische structuren daarop toe te snijden, is het zaak om in het kader van het integrale programma afzonderlijke programma's aan te houden, die elk afzonderlijk op de vier genoemde onderwijssectoren gericht zijn, en daarbij naar zoveel mogelijk samenhang en punten van overeenkomst te streven.

¹⁶ COM(2002) 72.

¹⁷ COM(2003) 449 def.

- (19) De Commissie heeft in haar mededeling “Bouwen aan onze gemeenschappelijke toekomst: beleidsuitdagingen en begrotingsmiddelen in de uitgebreide Unie 2007-2013”¹⁸ een reeks streefcijfers voor de nieuwe generatie Gemeenschapsprogramma’s op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding geformuleerd. Met het oog op deze streefcijfers is een aanzienlijke uitbreiding van het aantal activiteiten op het gebied van mobiliteit en partnerschappen nodig.
- (20) Gezien de duidelijk gebleken waardevolle effecten van transnationale mobiliteit voor de betrokkenen zelf en voor de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels, de grote vraag naar mobiliteit in alle sectoren waaraan tot nu toe nog niet kon worden voldaan en de grote betekenis van mobiliteit voor de in Lissabon geformuleerde doelstelling moet in de vier sectorale programma’s aanzienlijk meer steun worden verstrekt voor transnationale mobiliteit.
- (21) Om te kunnen inhaken op de toegenomen behoefte aan ondersteuning van activiteiten ter verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen op Europees niveau, te voorzien in steun voor sectoroverschrijdende activiteiten op het gebied van talen en ICT, en de verspreiding en benutting van de resultaten van het programma te stimuleren, is het zaak om de vier sectorale programma’s aan te vullen met een transversaal programma.
- (22) Om in te kunnen haken op de toenemende behoefte aan kennis en discussie over het Europese integratieproces en de verdere ontwikkeling daarvan, is het van belang dat de deskundigheid bij het onderwijs, onderzoek en denkproces op dit gebied bevorderd wordt door steun voor instellingen voor hoger onderwijs die zich hebben toegelegd op het Europese integratieproces, Europese verenigingen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding en de Jean-Monnetactie.
- (23) Het besluit moet zo flexibel geformuleerd worden dat de activiteiten uit het integrale programma bij eventueel veranderende behoeften in de periode 2007-2013 op passende wijze kunnen worden bijgesteld en de veel te gedetailleerde voorschriften uit de vorige fases van Socrates en Leonardo da Vinci worden vermeden.
- (24) Ingevolge artikel 3 van het Verdrag moet de Europese Gemeenschap bij haar optreden steeds de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen opheffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen bevorderen.
- (25) De Gemeenschap moet volgens artikel 151 van het Verdrag bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van het Verdrag rekening houden met culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen.
- (26) Het is noodzakelijk om het actieve burgerschap te bevorderen en de strijd tegen alle vormen van uitsluiting, waaronder racisme en vreemdelingenhaat, te intensiveren.
- (27) De bijzondere behoeften van mensen met een handicap moeten op actieve wijze worden opgepakt.
- (28) De kandidaat-lidstaten voor toetreding tot de Europese Unie en de EVA-landen die deel uitmaken van de EER kunnen overeenkomstig nog te sluiten overeenkomsten tussen de Gemeenschap en deze landen aan het programma deelnemen.

¹⁸ COM(2004) 101, blz. 13-14.

- (29) De Europese Raad heeft op zijn bijeenkomst van 19 en 20 juni 2003 in Thessaloniki zijn goedkeuring gehecht aan de conclusies van de Raad van 16 juni ten aanzien van de westelijke Balkanlanden en de daarbij gevoegde bijlage getiteld "Agenda van Thessaloniki voor de Westelijke Balkan: op weg naar Europese integratie". Hierin is bepaald dat de programma's van de Gemeenschap op basis van nog te sluiten kaderovereenkomsten tussen de Gemeenschap en de desbetreffende landen ook moeten worden opengesteld voor de landen die bij het stabilisatie- en associatieproces betrokken zijn.
- (30) De Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat hebben verklaard dat ze onderhandelingen zullen aangaan over kwesties die van gemeenschappelijk belang zijn, zoals de programma's van de Gemeenschap op het gebied van onderwijs, beroepsopleiding en jongeren.
- (31) De Commissie moet het integrale programma in samenwerking met de lidstaten regelmatig monitoren en evalueren om met name bij de prioriteiten voor de uitvoering van de maatregelen bijstellingen mogelijk te maken. In het kader van het evaluatiewerk moet ook een externe evaluatie worden gemaakt door onafhankelijke, onpartijdige instanties.
- (32) In resolutie 2000/2315 (INI) van het Europees Parlement over de tenuitvoerlegging van het Socrates-programma¹⁹ is de aandacht gevestigd op de onevenredig omslachtige administratieve procedures voor aanvragers van subsidies in het kader van de tweede fase van het programma.
- (33) Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad van 25 juni 2002 houdende het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen²⁰ en Verordening (EG, Euratom) nr. 2342/2002 van de Commissie van 23 december 2002 tot vaststelling van uitvoeringsvoorschriften van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002²¹, die de financiële belangen van de Europese Gemeenschap beschermen, moeten worden toegepast. De uitgangspunten die daarbij moeten worden gehanteerd, zijn eenvoud en samenhang bij de keuze van de begrotingsinstrumenten, beperking van het aantal gevallen waarin de Commissie rechtstreeks verantwoordelijk is voor de uitvoering en het beheer van de begrotingen, en evenredigheid tussen de hoogte van de subsidies en de administratieve eisen voor de besteding ervan.
- (34) Er moeten passende maatregelen ter voorkoming van onregelmatigheden en fraude worden genomen. Ook moeten de noodzakelijke stappen worden gezet om ervoor te zorgen dat verloren, ten onrechte uitbetaalde of verkeerd bestede bedragen teruggevorderd kunnen worden.
- (35) De doelstellingen van de voorgestelde activiteiten die door middel van Europese samenwerking tot onderwijs en beroepsopleidingen van hoge kwaliteit moeten leiden, kunnen gezien de behoefte aan multilaterale partnerschappen, transnationale mobiliteit en uitwisseling van informatie in de hele Gemeenschap niet in afdoende mate door de lidstaten worden gerealiseerd. In verband met het karakter van de noodzakelijke

¹⁹ PB C 293 E van 28.2.2002, blz. 103.

²⁰ PB L 248, 16.9.2002, blz. 1.

²¹ PB L 357, 31.12.2002, blz. 1.

activiteiten en maatregelen kunnen deze doelstellingen dan ook beter op Gemeenschapsniveau worden verwezenlijkt en kan de Gemeenschap overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel in artikel 5 van het Verdrag maatregelen nemen. Overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel, dat in hetzelfde artikel verwoord is, beperkt het onderhavige besluit zich alleen tot die punten die voor de verwezenlijking van de doelstellingen noodzakelijk zijn.

- (36) Bij dit besluit wordt voor de gehele looptijd van het programma een financieel kader vastgelegd, dat als voornaamste referentiepunt in de zin van punt 33 van het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over de begrotingsdiscipline en de verbetering van de begrotingsprocedure²² fungeert.
- (37) De noodzakelijke maatregelen voor de tenuitvoerlegging van dit besluit moeten worden genomen overeenkomstig Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegden²³,

²² PB C 172 van 18.6.1999, blz. 1.

²³ PB L 184, 17.7.1999, blz. 23.

BESLUITEN:

TITEL I

ALGEMENE BEPALINGEN

Hoofdstuk I

Het integrale programma

Artikel 1

Vaststelling van het integrale programma

1. Bij dit besluit wordt een integraal programma voor Gemeenschapsactiviteiten op het gebied van levenslang leren vastgesteld, hierna te noemen 'het integrale programma'.
2. Het algemene doel van het integrale programma is ertoe bij te dragen dat de Gemeenschap door middel van levenslang leren een moderne kennismaatschappij met duurzame economische groei, meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang wordt, die tegelijkertijd met het oog op de komende generaties voor een goede bescherming van het milieu zorgt. Het programma beoogt in het bijzonder de onderlinge uitwisseling, samenwerking en mobiliteit tussen de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels in de Gemeenschap te bevorderen, zodat deze wereldwijd een referentiepunt voor kwaliteit worden.
3. Het integrale programma heeft de volgende specifieke doelstellingen:
 - (a) bijdragen aan de ontwikkeling van levenslang leren van hoge kwaliteit en bevorderen van vernieuwingen en een Europese dimensie in de stelsels en de manieren van werken in het veld;
 - (b) verbetering brengen in de kwaliteit, aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de mogelijkheden in de lidstaten om levenslang te leren;
 - (c) stimuleren van de bijdrage van levenslang leren aan de persoonlijke ontplooiing van mensen, de sociale samenhang, een actief burgerschap, de gelijkheid tussen de seksen en de participatie van mensen met bijzondere behoeften;
 - (d) helpen bevorderen van creativiteit, concurrentievermogen, inzetbaarheid en een toename aan ondernemerszin;
 - (e) bewerkstelligen van méér levenslang leren bij mensen van alle leeftijden;
 - (f) bevorderen van het leren van talen en de verscheidenheid op taalgebied;

- (g) versterken van de rol van levenslang leren in het gevoel Europees burger te zijn en stimuleren van tolerantie en respect voor andere volken en culturen;
 - (h) bevorderen van de samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging in alle sectoren van het onderwijs en de beroepsopleiding in Europa;
 - (i) benutten van resultaten, vernieuwende producten en processen en uitwisselen van goede manieren van werken op de door het integrale programma bestreken terreinen.
4. In het kader van het integrale programma worden de activiteiten van de lidstaten overeenkomstig de administratieve bepalingen in de bijlage ondersteund en aangevuld.
 5. Met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van het integrale programma worden, zoals in artikel 2 is aangegeven, vier sectorale programma's, een transversaal programma en het Jean-Monnetprogramma (hierna de 'specifieke programma's' te noemen) ten uitvoer gebracht.
 6. Dit besluit wordt ten uitvoer gebracht in de periode van 1 januari 2007 tot 31 december 2013. Voor de inwerkingtreding van het besluit kunnen evenwel voorbereidende maatregelen worden genomen, waaronder Commissiebesluiten uit hoofde van artikel 9.
 7. De bepalingen in dit besluit met betrekking tot het integrale programma zijn ook van toepassing op de specifieke programma's, waarvoor tevens specifieke bepalingen gelden.

Artikel 2

De specifieke programma's

1. Tot de sectorale programma's behoren:
 - (a) het Comenius-programma, dat inhaakt op de behoeften van al degenen die onderwijs geven of volgen van het niveau van de voorschool tot aan het eind van het voortgezet onderwijs toe, alsook van de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs verzorgen;
 - (b) het Erasmus-programma, dat inhaakt op de behoeften van al degenen die formeel hoger (wetenschappelijk) onderwijs, hoger beroepsonderwijs en hogere beroepsopleidingen geven of volgen, ongeacht de duur van de opleiding of de kwalificatie en met inbegrip van de opleidingen voor promovendi, alsook van de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs en dergelijke opleidingen verzorgen;
 - (c) het Leonardo da Vinci-programma, dat inhaakt op de behoeften van al degenen die beroepsonderwijs en beroepsopleidingen geven of volgen, met inbegrip van initiële beroepsopleidingen en bij- en nascholing die niet onder het hoger beroepsonderwijs en de hogere beroepsopleidingen vallen, alsook van de

instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs en dergelijke opleidingen verzorgen of daarvoor faciliteiten leveren;

- (d) het Grundtvig-programma, dat inhaakt op de behoeften van degenen die de een of andere vorm van volwasseneneducatie geven of volgen, alsook van de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs verzorgen of daarvoor faciliteiten leveren.

2. Het transversale programma bestaat uit de volgende vier kernactiviteiten:

- (a) beleidssamenwerking op het gebied van levenslang leren in de Gemeenschap;
- (b) bevordering van het leren van talen;
- (c) ontwikkeling van vernieuwende ICT-gebaseerde inhoud, diensten, pedagogische benaderingen en manieren van werken voor levenslang leren;
- (d) verspreiding en benutting van de resultaten van de ondersteunde activiteiten uit het programma en vorige aanverwante programma's, alsook uitwisseling van goede manieren van werken.

3. Het Jean-Monnetprogramma voorziet in steun voor instellingen en activiteiten op het gebied van de Europese integratie. Het programma bestaat uit de volgende drie kernactiviteiten:

- (a) de Jean-Monnetactie;
- (b) exploitatiesubsidies voor bepaalde instellingen die zich met de Europese integratie bezighouden;
- (c) exploitatiesubsidies voor andere Europese instellingen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding.

4. De specifiek programma's hebben naast de in artikel 1 beschreven doelstellingen de volgende specifieke doelstellingen:

- (a) het Comenius-programma:
 - (i) ontwikkelen van begrip bij jongeren en onderwijsgevendenden voor de culturele diversiteit in Europa en de betekenis daarvan;
 - (ii) hulp bieden aan jongeren bij de verwerving van de belangrijkste basisvaardigheden en competenties voor hun persoonlijke ontwikkeling, hun toekomstige werk en een actief Europees burgerschap;
- (b) het Erasmus-programma:
 - (i) ondersteuning bieden bij de vorming van een Europese Ruimte voor hoger onderwijs;
 - (ii) stimuleren van de bijdrage van het hoger (wetenschappelijk) onderwijs en het hoger beroepsonderwijs aan innovatieprocessen;

- (c) het Leonardo da Vinci-programma: bewerkstelligen van de aansluiting op de veranderingen op de arbeidsmarkt en op de vraag naar vaardigheden;
- (d) het Grundtvig-programma:
 - (i) inhaken op de vergrijzing in Europa en de daaruit voortvloeiende uitdaging voor het onderwijs;
 - (ii) helpen voorzien in alternatieve trajecten voor de verbetering van de kennis en vaardigheden van volwassenen;
- (e) het transversale programma:
 - (i) bevorderen van Europese samenwerking op terreinen die twee of meer sectorale programma's bestrijken;
 - (ii) bevorderen van convergentie tussen de onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels van de lidstaten;
- (f) het Jean-Monnetprogramma:
 - (i) stimuleren van onderwijs, onderzoek en denkprocessen in het kader van opleidingen over de Europese integratie;
 - (ii) ondersteunen van een passend aantal instellingen en verenigingen die zich bezighouden met vraagstukken in verband met de Europese integratie en onderwijs en beroepsopleidingen vanuit Europees oogpunt.

Artikel 3

Definities

In dit besluit wordt verstaan onder:

1. voorschool: onderwijsactiviteiten in georganiseerde vorm vóór het begin van de leerplicht in het basisonderwijs;
2. leerling: iemand die naar een school gaat om er iets te leren;
3. school: alle typen instellingen die algemeen vormend onderwijs (voorschools onderwijs, kleuteronderwijs, basisonderwijs of voortgezet onderwijs), beroepsonderwijs en technisch onderwijs verzorgen, alsook bij wijze van uitzondering in het geval van maatregelen ter bevordering van het leren van talen, andere instellingen dan scholen die opleidingen in het kader van het leerlingwezen verzorgen;
4. onderwijsgevend/onderwijzend personeel: personen die qua taakstelling rechtstreeks bij het onderwijsproces in de lidstaten betrokken zijn;

5. student: iemand die ingeschreven staat bij een instelling voor hoger onderwijs voor wat voor studierichting dan ook met het doel om hoger onderwijs te volgen voor een graad of diploma tot en met de graad van doctor;
6. instelling voor hoger onderwijs:
 - (a) elk type instelling voor hoger onderwijs dat, overeenkomstig de wetgeving of gebruiken in een land, opleidt voor kwalificaties of diploma's op het niveau van het hoger onderwijs, ongeacht de naam die aan dergelijke instellingen in de lidstaten wordt gegeven;
 - (b) elke instelling die op niveau 5 en 6 van de Internationale standaardclassificatie van het onderwijs (ISCED) hogere beroepsopleidingen verzorgt;
7. gezamenlijke masters: masteropleidingen
 - (a) waarbij minimaal drie instellingen voor hoger onderwijs uit drie verschillende lidstaten betrokken zijn;
 - (b) waarbij in het kader van het studieprogramma bij minimaal twee van de drie instellingen een studieperiode moet worden doorgebracht;
 - (c) die ingebouwde mechanismen hebben voor de erkenning van bij partnerinstellingen doorgebrachte studieperioden, die gebaseerd zijn of aansluiten op het Europees systeem voor de overdracht van studiepunten (ECTS);
 - (d) die tot de toekenning door de deelnemende instellingen van gezamenlijke, tweevoudige of meervoudige, door de lidstaten erkende graden leiden;
8. initiële beroepsopleiding: elke vorm van initiële beroepsopleiding, met inbegrip van de opleidingen in het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs, het leerlingwezen en het beroepsvoorbereidend onderwijs, die opleidt voor een beroepskwalificatie die erkend wordt door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar ze is behaald;
9. bij- en nascholing: elke beroepsopleiding die een werkende in de Gemeenschap in zijn of haar werkende bestaan volgt;
10. volwasseneneducatie: alle vormen van niet-beroepsgericht leren door volwassenen van hetzij formele, niet-formele of informele aard;
11. studiebezoek: een kort bezoek met het doel om een bepaald aspect van het levenslang leren in een andere lidstaat nader te bestuderen, goede manieren van werken uit te wisselen, een nieuwe methode te leren beheersen of zich een bepaalde vaardigheid eigen te maken;
12. mobiliteit: het zich fysiek verplaatsen naar een ander land om daar te studeren, werkervaring op te doen, te leren, onderwijs te geven of daarmee verband houdend administratief werk te doen, waar nodig na een voorbereidingscursus in de taal van het gastland;

13. stage: een verblijf bij een onderneming of organisatie in een andere lidstaat, waar nodig na een voorbereidingscursus in de taal van het gastland, met het doel om specifieke vaardigheden te verwerven of om meer inzicht te krijgen in de economische en sociale achtergronden van het desbetreffende land;
14. unilateraal: betrokkenheid van een enkele instelling;
15. bilateraal: betrokkenheid van partners uit twee lidstaten;
16. multilateraal: betrokkenheid van partners uit ten minste drie lidstaten. Verenigingen of andere organisaties van drie of meer lidstaten kunnen door de Commissie als multilateraal worden beschouwd;
17. partnerschap: bilaterale of multilaterale overeenkomst tussen een groep instellingen of organisaties in verscheidene lidstaten met het doel gezamenlijk aan Europese activiteiten op het gebied van het levenslang leren te werken;
18. netwerk: een formele of informele groep organisaties die op een bepaald terrein, in een vak of studierichting of op een bepaald deelterrein van het levenslang leren werkzaam zijn;
19. project: samenwerkingsactiviteiten van een formele of informele groep organisaties of instellingen;
20. projectcoördinator: de organisatie of instelling die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project door de multilaterale groep organisaties of instellingen en de subsidieovereenkomst met de Commissie sluit;
21. projectpartners: de andere organisaties of instellingen die naast de coördinator deel uitmaken van de multilaterale groep instelling of organisaties;
22. ondernemingen: alle bedrijven in de publieke en private sector ongeacht hun omvang of rechtspersoonlijkheid of de bedrijfstak waartoe zij behoren, alsook alle vormen van economische activiteiten, met inbegrip van ondernemingen zonder winstoogmerk;
23. sociale partners: op nationaal niveau werkgevers- en werknemersorganisaties in overeenstemming met de wetgeving en/of gebruiken in de betrokken lidstaat, en op Gemeenschapsniveau werkgevers- en werknemersorganisaties die op dat niveau deelnemen aan de sociale dialoog;
24. aanbieder van leermogelijkheden: alle instellingen of organisaties die in het kader van het integrale programma of de specifieke programma's mogelijkheden voor levenslang leren bieden;
25. begeleiding en advisering: een scala aan werkzaamheden, zoals voorlichting, beoordeling, keuzebegeleiding en advisering, waardoor lerenden hulp krijgen bij het maken van keuzes ten aanzien van de onderwijs- en beroepsopleidingsprogramma's of de mogelijkheden op de arbeidsmarkt;
26. verspreiding en benutting van resultaten: activiteiten die moeten bewerkstelligen dat de resultaten van het integrale programma en de vorige programma's op passende

wijze erkend, voor het voetlicht gebracht en op brede schaal in de praktijk gebracht worden;

27. levenslang leren: al het algemeen vormend onderwijs, beroepsonderwijs en beroepsopleidingen, niet-formeel onderwijs en informeel leren dat gedurende het hele leven plaatsvindt en op persoonlijk vlak, voor het leven als burger, sociaal gezien of vanuit het oogpunt van de arbeidsmarkt tot meer kennis, vaardigheden en competenties leidt. De aangeboden diensten op het gebied van advisering en begeleiding worden eveneens tot het levenslang leren gerekend;

Artikel 4

Toegang tot het integrale programma

Het integrale programma is met name bestemd voor:

- (a) leerlingen, studenten, leerling-werknemers en lerende volwassenen;
- (b) personeel dat betrokken is bij wat voor aspect van het levenslang leren dan ook;
- (c) mensen op de arbeidsmarkt;
- (d) aanbieders van leermogelijkheden;
- (e) personen en instanties die op lokaal, regionaal en nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor de stelsels en het beleid ten aanzien van wat voor aspect van het levenslang leren dan ook;
- (f) ondernemingen, de sociale partners en hun organisaties op alle niveaus, met inbegrip van belangenorganisaties op het gebied van de handel en de Kamers van Koophandel;
- (g) instanties die begeleiding, advisering en voorlichting geven in verband met wat voor aspect van het levenslang leren dan ook;
- (h) verenigingen die werkzaam zijn op het gebied van het levenslang leren, met inbegrip van verenigingen van studenten, leerling-werknemers, leerlingen, onderwijsgevendend, ouders en lerende volwassenen;
- (i) onderzoekscentra en instellingen die te maken hebben met vraagstukken op het gebied van levenslang leren;
- (j) organisaties zonder winstoogmerk, vrijwilligersorganisaties en niet-gouvernementele organisaties.

Artikel 5

Activiteiten van de Gemeenschap

1. In het kader van het integrale programma wordt steun verstrekt voor de volgende activiteiten:
 - (a) mobiliteit van personen die in Europa levenslang leren;
 - (b) bilaterale en multilaterale partnerschappen;
 - (c) multilaterale projecten ter verbetering van de nationale onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels;
 - (d) unilaterale en nationale projecten;
 - (e) multilaterale projecten en netwerken;
 - (f) observatie en analyse van het beleid en de stelsels op het gebied van levenslang leren, ontwikkeling van referentiemateriaal, met inbegrip van enquêtes, statistieken, analyses en indicatoren, activiteiten ter ondersteuning van de transparantie en erkenning van kwalificaties en eerdere leerervaringen, alsook activiteiten ter ondersteuning van de samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging;
 - (g) exploitatiesubsidies ter financiering van bepaalde operationele en administratieve kosten van organisaties die werkzaam zijn op de door het integrale programma bestreken terreinen;
 - (h) overige initiatieven die aansluiten op de doelstellingen van het integrale programma ('flankerende maatregelen').
2. De Gemeenschap kan steun verlenen voor bezoeken die ter voorbereiding van elk van de in dit artikel beschreven activiteiten worden afgelegd.
3. De Commissie kan seminars, colloquia of bijeenkomsten organiseren die de uitvoering van het integrale programma naar verwachting ten goede zullen komen, passende informatie-, publicatie- en verspreidingsactiviteiten ten uitvoer brengen en het programma monitoren en evalueren.
4. De in dit artikel beschreven activiteiten kunnen door middel van oproepen tot het indienen van voorstellen en aanbestedingen of rechtstreeks door de Commissie ten uitvoer worden gebracht.

Artikel 6

Taken van de Commissie en de lidstaten

1. De Commissie draagt zorg voor de uitvoering van de activiteiten van de Gemeenschap die in het kader van het integrale programma zijn voorzien.

2. De lidstaten

- (a) nemen de nodige stappen voor een doeltreffende uitvoering van het integrale programma op het niveau van de lidstaat en betrekken daarbij, overeenkomstig de gebruiken in de lidstaat, alle partijen die met alle verschillende aspecten van het levenslang leren te maken hebben;
- (b) dragen met het oog op een gecoördineerd beheer van de in de lidstaten uit te voeren activiteiten van het integrale programma, met inbegrip van het begrotingsbeheer, overeenkomstig de bepalingen van artikel 54, lid 2, onder c), van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad²⁴ en van artikel 38 van Verordening (EG, Euratom) nr. 2342/2002 van de Commissie²⁵, aan de hand van onderstaande criteria zorg voor de oprichting of aanwijzing en monitoring van passende structuren (nationale agentschappen):
 - (i) een als nationaal agentschap opgerichte of aangewezen organisatie heeft rechtspersoonlijkheid en valt onder de wetgeving van de betrokken lidstaat. Ministeries mogen niet als nationale agentschappen worden aangewezen;
 - (ii) nationale agentschappen moeten een passend aantal personeelsleden in dienst hebben, die over de nodige vakbekwaamheid en talenkennis voor werk in het kader van internationale samenwerking op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding beschikken;
 - (iii) ze moeten met name op het gebied van de informatica en telecommunicatie over passende voorzieningen beschikken;
 - (iv) ze moeten in een administratieve context opereren die hen in staat stelt om hun taken naar tevredenheid uit te voeren en belangenconflicten te vermijden;
 - (v) ze moeten in staat zijn om de voorschriften voor het financieel beheer en de contractvoorwaarden van de Gemeenschap toe te passen;
 - (vi) ze moeten afdoende en bij voorkeur door een overheidsinstelling afgegeven financiële garanties verstrekken en hun capaciteiten op het gebied van het beheer moeten passen bij de omvang van de door hen te beheren financiële middelen van de Gemeenschap.
- (c) dragen er verantwoordelijkheid voor dat de onder b) genoemde nationale agentschappen de aan hen overgemaakte financiële middelen voor de ondersteuning van projecten op de juiste wijze beheren en in het bijzonder het transparantiebeginsel en het beginsel van gelijke behandeling in acht nemen, dubbele financiering uit andere financiële bronnen van de Gemeenschap vermijden en voldoen aan de verplichting om de projecten te monitoren en alle bedragen terug te vorderen die door de begunstigden terug moeten worden betaald;

²⁴ PB L 248 van 16.9.2002 blz. 1.

²⁵ PB L 357 van 31.12.2002, blz. 1.

- (d) nemen de nodige stappen voor passende controles en financieel toezicht op de onder b) genoemde nationale agentschappen en:
 - (i) verstrekken de Commissie nog voordat het nationale agentschap met zijn werk begint, de nodige garanties dat de -overeenkomstig de beginselen van een gezond financieel beheer - toe te passen procedures, controlesystemen, boekhoudsystemen en procedures voor aanbesteding en subsidietoekenning bij het nationale agentschap in het leven geroepen zijn, relevant zijn en naar behoren functioneren;
 - (ii) verstrekken de Commissie ieder jaar een garantieverklaring ten aanzien van de betrouwbaarheid van de financiële systemen en procedures van de nationale agentschappen, alsook ten aanzien de juistheid van hun jaarrekening;
- (e) zijn aansprakelijk voor niet terugbetaalde bedragen indien er door de schuld van de overeenkomstig b) opgerichte of aangewezen structuren sprake is van onregelmatigheden, nalatigheden of fraude en dit tot vorderingen van de zijde van de Commissie aan het nationale agentschap leidt waaraan niet volledig wordt voldaan;
- (f) wijzen op verzoek van de Commissie de aanbieders of de categorieën aanbieders van leermogelijkheden aan die in hun land in aanmerking zouden kunnen komen voor deelname aan het integrale programma;
- (g) nemen alle passende maatregelen om de belemmeringen van juridische en administratieve aard weg te nemen die een goed verloop van het integrale programma in de weg staan;
- (h) nemen stappen om ervoor te zorgen dat potentiële synergie-effecten met andere programma's en financiële instrumenten van de Gemeenschap en met andere relevante, in de lidstaat ten uitvoer gebrachte programma's op het niveau van de lidstaat gestalte aannemen.

3. De Commissie draagt in samenwerking met de lidstaten zorg voor:

- (a) de aansluiting tussen de ten uitvoer gebrachte activiteiten in het kader van de vorige programma's op het gebied van onderwijs, beroepsopleiding en levenslang leren en de ten uitvoer te brengen activiteiten in het integrale programma;
- (b) de passende bescherming van de financiële belangen van de Gemeenschap en voert daartoe met name doeltreffende, afgewogen en overtuigende maatregelen, administratieve controles en sancties in;
- (c) passende voorlichting, publiciteit en follow-up ten aanzien van de in het kader van het integrale programma ondersteunde activiteiten.

Artikel 7

Deelname van derde landen

1. Het integrale programma staat open voor deelname van:
 - (a) de EVA-landen die deel uitmaken van de EER, overeenkomstig de bepalingen van de EER-overeenkomst;
 - (b) Turkije en de kandidaat-lidstaten in Midden- en Oost-Europa die onder een pretoetredingsstrategie vallen, overeenkomstig de algemene beginselen en voorwaarden die in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad voor de deelname van deze landen aan EG-programma's zijn vastgelegd;
 - (c) de westelijke Balkanlanden, overeenkomstig de bepalingen die in het verlengde van de kaderovereenkomsten voor de deelname van deze landen aan programma's van de Gemeenschap worden overeengekomen;
 - (d) de Zwitserse Bondsstaat, overeenkomstig een met dit land te sluiten bilaterale overeenkomst.
2. De in artikel 2, lid 3, onder a), genoemde kernactiviteit 1 van het Jean-Monnetprogramma staat ook open voor instellingen voor hoger onderwijs in elk ander derde land.
3. Derde landen die aan het integrale programma deelnemen, hebben alle verplichtingen en voeren alle taken uit die in dit besluit voor de lidstaten worden genoemd.

Artikel 8

Internationale samenwerking

De Commissie kan in het kader van het integrale programma, overeenkomstig artikel 9, samenwerken met derde landen en bevoegde internationale organisaties, en met name met de Raad van Europa, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur (UNESCO).

Hoofdstuk II

Uitvoering van het integrale programma

Artikel 9

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het integrale programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
 - (a) het jaarlijkse werkprogramma;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke programma's;
 - (c) de regelingen met het oog op de interne samenhang in het integrale programma;
 - (d) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het integrale programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.
2. Bij alle andere aangelegenheden uit titel I die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke uitvoeringsmaatregelen goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Artikel 10

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité, hierna te noemen "het comité".
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 4 en 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van de bepalingen van artikel 8 van dat besluit.

De in artikel 4, lid 3, van Besluit 1999/468/EG bedoelde termijn wordt vastgesteld op twee maanden.
3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 3 en 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van de bepalingen van artikel 8 van dat besluit.
4. Het comité stelt zijn reglement van orde vast.
5. De lidstaten mogen zich niet laten vertegenwoordigen door personen die werkzaam zijn bij of operationeel gezien verantwoordelijkheid dragen voor de in artikel 6, lid 2, onder b), genoemde nationale agentschappen.

Artikel 11

Sociale partners

1. Wanneer het comité wordt geraadpleegd over een aangelegenheid in verband met de toepassing van dit besluit met betrekking tot het beroepsonderwijs en de beroepsopleidingen, kunnen vertegenwoordigers van de sociale partners, die op voordracht van de Europese sociale partners door de Commissie benoemd zijn, in de hoedanigheid van waarnemer aan de werkzaamheden van het comité deelnemen. Het aantal vertegenwoordigers van de sociale partners moet gelijk zijn aan het aantal vertegenwoordigers van de lidstaten.
2. Deze waarnemers kunnen verwoording van hun standpunt in de notulen van de vergaderingen van het comité eisen.

Artikel 12

Horizontale vraagstukken

Bij de uitvoering van het integrale programma wordt er op gedegen wijze op gelet dat de verdere ontwikkeling van het beleid van de Gemeenschap ten aanzien van horizontale vraagstukken volledig wordt geschraagd door met name:

- (a) de bevordering van het besef dat culturele diversiteit en multiculturaliteit in Europa van groot belang zijn en racisme en vreemdelingenhaat moeten worden bestreden;
- (b) de totstandbrenging van voorzieningen voor lerenden met bijzondere behoeften en in het bijzonder door steun bij de bevordering van hun opname in het algemene onderwijs- en beroepsopleidingsstelsel;
- (c) de bevordering van het besef dat een bijdrage aan duurzame economische ontwikkeling moet worden geleverd;
- (d) de bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen en door steun bij de bestrijding van alle vormen van discriminatie op grond van sekse, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid.

Artikel 13

Gezamenlijke activiteiten

Als onderdeel van het proces dat tot een Europa van de kennis moet leiden, kunnen de in het kader van het integrale programma ondersteunde activiteiten, overeenkomstig de in artikel 10, lid 2, vermelde procedures, tezamen met aanverwante programma's en activiteiten van de Gemeenschap ten uitvoer worden gebracht, en met name met die op het gebied van cultuur, media, jongeren, onderzoek en ontwikkeling, werkgelegenheid, ondernemingen, milieu en informatie- en communicatietechnologie.

Samenhang en complementariteit

1. De Commissie draagt in samenwerking met de lidstaten zorg voor de algehele samenhang en complementariteit met ander relevant beleid en andere relevante instrumenten en activiteiten van de Gemeenschap, en met name met het Europees Sociaal Fonds, de op het menselijk potentieel en mobiliteit gerichte activiteiten van het Kaderprogramma van de Gemeenschap voor onderzoek en ontwikkeling, en het statistisch programma van de Gemeenschap. De Commissie zorgt voor een doeltreffende aansluiting tussen het integrale programma en de programma's en activiteiten op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding die in het kader van de pretoetredingsinstrumenten van de Europese Gemeenschap en andere vormen van samenwerking met derde landen en bevoegde internationale organisaties ten uitvoer worden gebracht.
2. De Commissie brengt het comité regelmatig op de hoogte van andere relevante initiatieven van de Europese Gemeenschap op het gebied van levenslang leren en van de samenwerking met derde landen en internationale organisaties.
3. Bij de uitvoering van de activiteiten in het kader van het integrale programma houden de Commissie en de lidstaten rekening met de prioriteiten in de werkgelegenheidsrichtsnoeren die door de Raad in het kader van een gecoördineerde werkgelegenheidsstrategie worden vastgelegd.
4. In het kader van het partnerschap met de Europese sociale partners streeft de Commissie naar een passende afstemming tussen het integrale programma en de sociale dialoog op het niveau van de Gemeenschap en de bedrijfstakken.
5. Bij de uitvoering van het integrale programma zorgt de Commissie, overeenkomstig de bepalingen in Verordening (EEG) nr. 337/75 van de Raad²⁶, waar nodig voor ondersteuning door het Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop) op terreinen die onder de taakstelling van deze organisatie vallen. Waar nodig kan de Commissie zich, overeenkomstig de bepalingen in Verordening (EEG) nr. 1360/90 van de Raad²⁷, ook laten bijstaan door de Europese Stichting voor Opleiding op de terreinen die onder de taakstelling van deze organisatie vallen.
6. De Commissie brengt het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding regelmatig op de hoogte van relevante vooruitgang in het kader van het Leonardo da Vinci-Programma.

²⁶ PB L 39 van 13.2.1975.

²⁷ PB L 131 van 23.5.1990, blz. 1.

Hoofdstuk III

Financiële bepalingen - Evaluatie

Artikel 15

Financiering

1. Het financieel kader voor de uitvoering van het integrale programma wordt hierbij vastgesteld op 13 620 miljoen euro. Van dit totaal worden voor Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci en Grundtvig bedragen uitgetrokken, die niet onder de in punt B.8 van de bijlage vermelde percentages liggen. De Commissie kan deze bedragen volgens de in artikel 10, lid 2, vermelde procedure wijzigen.
2. Maximaal 1% van de begroting van het integrale programma kan worden besteed aan ondersteuning van de deelname aan de in het integrale programma plaatsvindende partnerschaps-, project- en netwerkactiviteiten van partners uit derde landen die niet uit hoofde van de bepalingen in artikel 7 aan het integrale programma mogen deelnemen.
3. De jaarlijkse kredieten worden in het kader van de financiële vooruitzichten door de begrotingsautoriteit goedgekeurd.

Artikel 16

Monitoring en evaluatie

1. Het integrale programma wordt in samenwerking met de lidstaten regelmatig door de Commissie gemonitord. Deze monitoring strekt zich uit tot de in lid 4 bedoelde verslagen en tot specifieke werkzaamheden.
2. De Commissie zorgt voor regelmatige externe onafhankelijke evaluaties van het integrale programma.
3. De lidstaten dienen uiterlijk op 30 juni 2010, resp. 30 juni 2015 verslagen over de uitvoering en effecten van het integrale programma bij de Commissie in.
4. De Commissie legt het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's de volgende documenten voor:
 - (a) uiterlijk op 31 maart 2011 een tussentijds verslag over de bereikte resultaten en de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de uitvoering van het integrale programma,
 - (b) uiterlijk op 31 december 2011 een mededeling over de voortzetting van het integrale programma,
 - (c) uiterlijk op 31 december 2016 een verslag van de evaluatie ex post.

TITEL II

DE SPECIFIEKE PROGRAMMA'S

Hoofdstuk I

Het Comenius-programma

Artikel 17

Toegang tot het Comenius-programma

In het kader van het integrale programma is het Comenius-programma bestemd voor:

- (a) leerlingen die in een voorschool of school onderwijs volgen tot aan het eind van het voortgezet onderwijs;
- (b) scholen, als gespecificeerd door de lidstaten;
- (c) onderwijzend, ondersteunend en administratief personeel aan die scholen;
- (d) verenigingen en vertegenwoordigers van personen die bij het schoolonderwijs betrokken zijn;
- (e) publieke en private organisaties die verantwoordelijk zijn voor de organisatie en voorzieningen op onderwijsgebied op lokaal, regionaal en nationaal niveau;
- (f) onderzoekscentra en organisaties die te maken hebben met vraagstukken op het gebied van levenslang leren;
- (g) instellingen voor hoger onderwijs.

Artikel 18

Operationele doelstellingen

Het Comenius-programma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere uitwisselingen van leerlingen en onderwijsgeevenden in verschillende lidstaten;
- (b) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere partnerschappen tussen scholen in verschillende lidstaten met het doel om ten minste een op de twintig leerlingen gedurende de looptijd van het programma bij gezamenlijke onderwijsactiviteiten te betrekken;
- (c) bevorderen van het leren van een tweede vreemde taal;

- (d) versterken van de kwaliteit en de Europese dimensie in de opleidingen voor onderwijsgeevenden;
- (e) verbeteren van pedagogische benaderingen en het schoolmanagement.

Artikel 19

Activiteiten

1. In het kader van het Comenius-programma kan voor de volgende activiteiten steun worden verleend:
 - (a) mobiliteit van personen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a). In de plannen of ondersteunende organisatorische werkzaamheden voor dit soort mobiliteit worden de noodzakelijke voorbereidende maatregelen genomen en wordt er zorg voor gedragen dat jongeren die bij de mobiliteit betrokken zijn op passende wijze leiding en ondersteuning krijgen. Onder dit soort mobiliteit vallen onder meer:
 - (i) uitwisselingen van leerlingen en personeel;
 - (ii) stages bij scholen of ondernemingen in het buitenland voor leerlingen of onderwijzend personeel;
 - (iii) deelname aan scholingscursussen voor onderwijsgeevenden;
 - (iv) studiebezoeken en voorbereidende bezoeken voor activiteiten ter bevordering van mobiliteit en partnerschaps-, project- of netwerkactiviteiten;
 - (v) assistentschappen voor onderwijsgeevenden en onderwijsgeevenden in opleiding;
 - (b) vorming van partnerschappen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder b), tussen scholen ('Comenius-partnerschappen') ter ontwikkeling van gezamenlijke leerprojecten voor leerlingen;
 - (c) multilaterale samenwerkingsprojecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e). Hierbij kan het om projecten gaan die gericht zijn op:
 - (i) de ontwikkeling, bevordering en verspreiding van nieuwe onderwijsmethoden en nieuw onderwijsmateriaal;
 - (ii) het opdoen en uitwisselen van ervaringen met voorlichtings- en begeleidingssystemen die met name toegesneden zijn op lerenden in het kader van het Comenius-programma;
 - (iii) de ontwikkeling, bevordering en verspreiding van nieuwe cursussen of nieuwe inhoud voor de cursussen voor onderwijsgeevenden;

- (d) netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e). Hierbij kan het om netwerken gaan die gericht zijn op:
 - (i) de verdere ontwikkeling van het onderwijs in een studierichting of in een vak waarvoor de netwerken zijn opgericht, ten behoeve van de netwerken zelf of ten behoeve van het onderwijs in het algemeen;
 - (ii) het opdoen en uitwisselen van ervaringen met goede en relevante manieren van werken en vernieuwingen;
 - (iii) inhoudelijke ondersteuning van projecten en partnerschappen die door anderen opgezet zijn;
 - (iv) de bevordering van behoefteanalyses en de vertaling daarvan in de praktijk van het onderwijs op school;
 - (e) overige initiatieven die de doelstellingen van het Comenius-programma beogen te bevorderen, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h) ('flankerende maatregelen').
2. De operationele details van de activiteiten in lid 1 worden vastgelegd volgens de procedure in artikel 10, lid 2.

Artikel 20

Begroting

Van de beschikbare begroting voor het Comenius-programma wordt minimaal 85% uitgetrokken voor steunverlening op het gebied van de mobiliteit als bedoeld in artikel 19, lid 1, onder a), en de Comenius-partnerschappen als bedoeld in artikel 19, lid 1, onder b).

Artikel 21

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Comenius-programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
- (a) het jaarlijkse werkprogramma;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het Comenius-programma;
 - (c) de algemene richtsnoeren voor de uitvoering van het Comenius-programma, de selectiecriteria en -procedures;
 - (d) de uitsplitsing van de financiële middelen over de lidstaten voor de activiteiten die worden beheerd met behulp van de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure uit de bijlage;

- (e) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.
2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Comenius-programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Hoofdstuk II

Het Erasmus-programma

Artikel 22

Toegang tot het Erasmus-programma

In het kader van het integrale programma is het Erasmus-programma bestemd voor:

- (a) studenten in alle vormen van het hoger onderwijs (wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs) en personen die een hogere beroepsopleiding volgen (ISCED-niveaus 5 en 6);
- (b) instellingen voor hoger onderwijs, als gespecificeerd door de lidstaten;
- (c) onderwijzend en administratief personeel bij die instellingen;
- (d) verenigingen en vertegenwoordigers van personen die bij het hoger onderwijs betrokken zijn, met inbegrip van de desbetreffende verenigingen van studenten, universiteiten en onderwijsgevendende/opleiders;
- (e) ondernemingen, sociale partners en andere vertegenwoordigers uit de wereld van het werk;
- (f) publieke en private organisaties die verantwoordelijk zijn voor de organisatie en voorzieningen op onderwijsgebied op lokaal en regionaal niveau;
- (g) onderzoekscentra en organisaties die te maken hebben met vraagstukken op het gebied van levenslang leren.

Artikel 23

Operationele doelstellingen

Het Erasmus-programma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere mobiliteit onder studenten en onderwijzend personeel in heel Europa, zodat uiterlijk in 2011 ten minste 3 miljoen personen in het kader van Erasmus en de daaraan voorafgaande programma's mobiel zijn geweest;
- (b) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere multilaterale samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs in Europa;
- (c) bewerkstelligen van een grotere convergentie tussen de kwalificaties die in het hoger onderwijs (wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs) in Europa worden verworven;

- (d) bevorderen van samenwerking tussen instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen.

Artikel 24

Activiteiten

1. In het kader van het Erasmus-programma kan voor de volgende activiteiten steun worden verleend:

- (a) mobiliteit van personen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a). Onder dit soort mobiliteit vallen onder meer:
 - (i) mobiliteit van studenten voor studie- of opleidingsdoeleinden aan instellingen voor hoger onderwijs in het buitenland, alsook stages bij ondernemingen, scholingscentra of andere organisaties;
 - (ii) mobiliteit van onderwijzend personeel van instellingen voor hoger onderwijs met het doel bij een partnerinstelling in het buitenland onderwijs te geven of daar scholing te volgen;
 - (iii) mobiliteit van ander personeel van instellingen voor hoger onderwijs en personeel van ondernemingen met het doel scholing te volgen of onderwijs te geven;
 - (iv) intensieve, op multilaterale basis georganiseerde Erasmus-programma's.

Daarnaast kan steun worden verleend voor activiteiten van instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen in het eigen land en het gastland, waaronder talencursussen, die in alle fasen van de maatregelen op het gebied van de mobiliteit voor kwaliteit zorgen;

- (b) gezamenlijke projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die onder meer gericht zijn op vernieuwingen en experimenten op de terreinen die in de specifieke en operationele doelstellingen genoemd zijn;
- (c) netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die door samenwerkingsverbanden van instellingen voor hoger onderwijs gecoördineerd worden, een studierichting of een multidisciplinair terrein bestrijken ('thematische Erasmus-netwerken') en tot doel hebben om nieuwe concepten en competenties op het gebied van het leren uit te werken. Van dergelijke netwerken kunnen ook vertegenwoordigers van andere publieke organisaties, ondernemingen of verenigingen deel uitmaken;
- (d) andere initiatieven die de doelstellingen van het Erasmus-programma beogen te bevorderen, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h), ('flankerende maatregelen').

2. Van de mobiliteit als bedoeld in lid 1, onder a), letter (i), ("Erasmus-studenten") kunnen profiteren:

- (a) studenten aan instellingen voor hoger onderwijs die na afloop van hun eerste studiejaar in het kader van de op mobiliteit gerichte activiteiten van het Erasmus-programma een studieperiode in een andere lidstaat doorbrengen, ongeacht of ze in het kader van het programma financiële steun toegezegd hebben gekregen. Dergelijke studieperioden worden in het kader van interinstitutionele akkoorden tussen de uitzendende instelling en gastinstelling volledig erkend. Gastinstellingen mogen van dit soort studenten geen collegegeld verlangen;
 - (b) studenten die zich ingeschreven hebben voor een gezamenlijk mastersprogramma in een ander land dan het land waar ze de bachelorgraad hebben behaald;
 - (c) studenten van instellingen voor hoger onderwijs die stage lopen bij een onderneming of scholingscentrum.
3. De operationele details van de activiteiten in lid 1 worden vastgelegd volgens de procedure in artikel 10, lid 2.

Artikel 25

Begroting

Van de beschikbare begroting voor het Erasmus-programma wordt minimaal 85% uitgetrokken voor steunverlening op het gebied van de mobiliteit als bedoeld in artikel 24, lid 1, onder a).

Artikel 26

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Erasmus-programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
- (a) het jaarlijkse werkprogramma;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het Erasmus-programma;
 - (c) de algemene richtsnoeren voor de uitvoering van het Erasmus-programma, de selectiecriteria en -procedures;
 - (d) de uitsplitsing van de financiële middelen over de lidstaten voor de activiteiten die worden beheerd met behulp van de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure uit in de bijlage;
 - (e) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.

2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Erasmus-programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Hoofdstuk III

Het Leonardo da Vinci-programma

Artikel 27

Toegang tot het Leonardo da Vinci-programma

In het kader van het integrale programma is het Leonardo da Vinci-programma bestemd voor:

- (a) jongeren in alle vormen van het beroepsonderwijs en van beroepsopleidingen tot aan het eind van het voortgezet onderwijs (tot en met ISCED-niveau 3);
- (b) personen die beroepsonderwijs op een beroepsopleiding op ISCED-niveau 4 volgen;
- (c) personen op de arbeidsmarkt;
- (d) aanbieders van leermogelijkheden op de door het Leonardo da Vinci-programma bestreken terreinen;
- (e) onderwijzend en administratief personeel bij de aanbieders van leermogelijkheden;
- (f) verenigingen en vertegenwoordigers van personen die bij het beroepsonderwijs of bij beroepsopleidingen betrokken zijn, met inbegrip van verenigingen van de personen die dit soort opleidingen volgen, ouders en onderwijsgevendend;
- (g) ondernemingen, sociale partners en andere vertegenwoordigers uit de wereld van het werk, met inbegrip van de Kamers van Koophandel en andere belangenorganisaties op het gebied van de handel;
- (h) instanties die begeleiding, advisering en voorlichting geven in verband met wat voor aspect van het levenslang leren dan ook;
- (i) personen en instanties die op lokaal, regionaal en nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor de stelsels en het beleid ten aanzien van wat voor aspect van het levenslang leren dan ook;
- (j) onderzoekscentra en organisaties die te maken hebben met vraagstukken op het gebied van het levenslang leren;
- (k) organisaties zonder winstoogmerk, vrijwilligersorganisaties en niet-gouvernementele organisaties.

Artikel 28

Operationele doelstellingen

Het Leonardo da Vinci-programma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere mobiliteit in heel Europa onder personen die initieel beroepsonderwijs, een initiële beroepsopleiding of bij- en nascholing volgen, zodat vóór het eind van het integrale programma per jaar ten minste 150 000 stages bij ondernemingen worden gelopen;
- (b) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere samenwerking tussen de aanbieders van leermogelijkheden, ondernemingen, de sociale partners en andere relevante organisaties in heel Europa;
- (c) bevorderen van de ontwikkeling van vernieuwende manieren van werken op het gebied van de initiële beroepsopleiding en bij- en nascholing en van de transfer daarvan, met inbegrip van de transfer van het ene naar het andere deelnemende land;
- (d) verbeteren van de transparantie en erkenning van kwalificaties en competenties, met inbegrip van die welke door niet-formeel en informeel leren verworven zijn.

Artikel 29

Activiteiten

1. In het kader van het Leonardo da Vinci-programma kan voor de volgende activiteiten steun worden verleend:
 - (a) mobiliteit van personen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a). In de plannen of ondersteunende organisatorische werkzaamheden voor dit soort mobiliteit worden de noodzakelijke voorbereidende maatregelen genomen en wordt er zorg voor gedragen dat personen die bij de activiteiten voor mobiliteit betrokken zijn op passende wijze leiding en ondersteuning krijgen. Onder dit soort mobiliteit vallen onder meer:
 - (i) transnationale stages bij ondernemingen of opleidingsinstellingen;
 - (ii) stages en uitwisselingen voor de verdere professionalisering van opleiders en begeleiding gevende adviseurs, alsook van personen die verantwoordelijkheid dragen voor opleidingsinstellingen en voor de opleidingsplanning en loopbaanbegeleiding bij ondernemingen;
 - (b) partnerschappen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder b), die zich bezighouden met vraagstukken die voor de deelnemende organisaties van gemeenschappelijk belang zijn;

- (c) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder c), en met name projecten die de beroepsopleidingsstelsels beogen te verbeteren door de transfer van vernieuwingen, met inbegrip van projecten voor de talige, culturele en wettelijke aanpassing van vernieuwende producten en processen uit uiteenlopende contexten aan de behoeften van het eigen land;
 - (d) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die de beroepsopleidingsstelsels beogen te verbeteren door de ontwikkeling en transfer van vernieuwingen en goede manieren van werken;
 - (e) thematische netwerken van deskundigen en organisaties als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die aan specifieke vraagstukken op het gebied van beroepsonderwijs en beroepsopleidingen werken;
 - (f) andere initiatieven die de doelstellingen van het Leonardo da Vinci-programma beogen te bevorderen, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h) ('flankerende maatregelen').
2. De operationele details van dit soort activiteiten worden vastgelegd volgens de procedure in artikel 10, lid 2.

Artikel 30

Begroting

Van de beschikbare begroting voor het Leonardo da Vinci-programma wordt minimaal 75% uitgetrokken voor steunverlening op het gebied van de mobiliteit als bedoeld in artikel 29, lid 1, onder a).

Artikel 31

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Leonardo da Vinci-programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
- (a) het jaarlijkse werkprogramma;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het Leonardo da Vinci-programma;
 - (c) de algemene richtsnoeren voor de uitvoering van het Leonardo da Vinci-programma, de selectiecriteria en -procedures;
 - (d) de uitsplitsing van de financiële middelen over de lidstaten voor de activiteiten die worden beheerd met behulp van de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure uit de bijlage;

- (e) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.
2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Leonardo da Vinci-programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Hoofdstuk IV

Het Grundtvig-programma

Artikel 32

Toegang tot het Grundtvig-programma

In het kader van het integrale programma is het Grundtvig-programma bestemd voor:

- (a) lerenden in het kader van de volwasseneneducatie;
- (b) aanbieders van leermogelijkheden in het kader van de volwasseneneducatie;
- (c) onderwijzend en administratief personeel bij deze aanbieders van leermogelijkheden en andere organisaties op het gebied van de volwasseneneducatie;
- (d) instellingen die betrokken zijn bij de initiële opleiding en bij- en nascholing van op het gebied van de volwasseneneducatie werkzame personen;
- (e) verenigingen en vertegenwoordigers van personen die op het gebied van de volwasseneneducatie werkzaam zijn, met inbegrip van verenigingen van lerenden en onderwijsgevendend;
- (f) instanties die begeleiding, advisering en voorlichting geven in verband met wat voor aspect van de volwasseneneducatie dan ook;
- (g) personen en organisaties die op lokaal, regionaal en nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor de stelsels en het beleid ten aanzien van wat voor aspect van de volwasseneneducatie dan ook;
- (h) onderzoekscentra en organisaties die te maken hebben met vraagstukken op het gebied van de volwasseneneducatie;
- (i) ondernemingen;
- (j) organisaties zonder winstoogmerk, vrijwilligersorganisaties en niet-gouvernementele organisaties;
- (k) instellingen voor hoger onderwijs.

Artikel 33

Operationele doelstellingen

Het Grundtvig-programma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere mobiliteit onder bij de volwasseneneducatie betrokken personen in heel Europa met het doel om uiterlijk in 2013 de mobiliteit van ten minste 25.000 personen per jaar te ondersteunen;
- (b) bewerkstelligen van meer en kwalitatief betere samenwerking tussen bij de volwasseneneducatie betrokken organisaties in heel Europa;
- (c) bevorderen van de ontwikkeling van vernieuwende manieren van werken op het gebied van de volwasseneneducatie en van de transfer daarvan, met inbegrip van de transfer van het ene naar het andere deelnemende land;
- (d) ervoor zorg dragen dat aan personen uit sociaal zwakke milieus en uit randgroepen, en met name aan personen die het onderwijs zonder basiskwalificaties hebben verlaten, alternatieve mogelijkheden voor toelating tot de volwasseneneducatie worden geboden;
- (e) verbeteren van pedagogische benaderingen en het management van organisaties op het gebied van de volwasseneneducatie.

Artikel 34

Activiteiten

1. In het kader van het Grundtvig-programma kan steun worden verleend voor de volgende activiteiten:
 - (a) mobiliteit van personen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a). In de plannen of ondersteunende organisatorische werkzaamheden voor dit soort mobiliteit worden de noodzakelijke voorbereidende maatregelen genomen en wordt er zorg voor gedragen dat personen die bij de activiteiten voor mobiliteit betrokken zijn op passende wijze leiding en ondersteuning krijgen. Onder dit soort mobiliteit vallen onder meer bezoeken, stages, assistentschappen, uitwisselingen van personen die formele en niet-formele volwasseneneducatie volgen en, in het geval van scholing en verdere professionalisering, van personen die op het gebied van de volwasseneneducatie werkzaam zijn.
 - (b) partnerschappen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder b), (de ‘Grundtvig-partnerschappen voor het leren’) die zich bezighouden met vraagstukken die voor de deelnemende organisaties van gemeenschappelijk belang zijn;
 - (c) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die de stelsels voor volwasseneneducatie beogen te verbeteren door de ontwikkeling en transfer van vernieuwingen en goede manieren van werken;
 - (d) thematische netwerken van deskundigen en organisaties als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), (de ‘Grundtvig-netwerken’) die met name werken aan:
 - (i) de ontwikkeling van volwasseneneducatie in de studierichting, op het vakgebied of ten aanzien van het managementaspect waarvoor het netwerk is opgericht;

- (ii) de vaststelling en verspreiding van relevante goede manieren van werken en vernieuwingen;
 - (iii) de inhoudelijke ondersteuning van door anderen opgezette projecten en de bevordering van interactieve samenwerking tussen dit soort projecten en partnerschappen;
 - (iv) de bevordering van de verdere ontwikkeling van behoefteanalyses en kwaliteitsborging in de volwasseneneducatie.
- (e) andere initiatieven die de doelstellingen van het Grundtvig-programma beogen te bevorderen, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h, ('flankerende maatregelen').
2. De operationele details van dit soort activiteiten worden vastgelegd volgens de procedure in artikel 10, lid 2.

Artikel 35

Begroting

Van de beschikbare begroting voor het Grundtvig-programma wordt minimaal 60% uitgetrokken voor steunverlening op het gebied van de mobiliteit en partnerschappen als bedoeld in artikel 34, lid 1), onder a) en b).

Artikel 36

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Grundtvig-programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
- (a) het jaarlijkse werkprogramma;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het Grundtvig-programma;
 - (c) de algemene richtsnoeren voor de uitvoering van het Grundtvig-programma, de selectiecriteria en -procedures;
 - (d) de uitsplitsing van de financiële middelen over de lidstaten voor de activiteiten die worden beheerd met behulp van de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure uit de bijlage;
 - (e) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.

2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Grundtvig-programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Hoofdstuk V

Het transversale programma

Artikel 37

Operationele doelstellingen

Het transversale programma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) ondersteunen van de ontwikkeling van een beleid voor levenslang leren op Europees niveau, met name tegen de achtergrond van de in Lissabon, Bologna en Kopenhagen op gang gebrachte processen en de daarop aansluitende initiatieven;
- (b) zorg dragen voor een passend aanbod aan vergelijkbare gegevens, statistieken en analyses ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling voor levenslang leren;
- (c) monitoren van de vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen en streefcijfers op het gebied van levenslang leren, en vaststellen van specifieke aandachtsgebieden;
- (d) bevorderen van het leren van talen en ondersteunen van de verscheidenheid op taalgebied in de lidstaten;
- (e) ondersteunen van de ontwikkeling van op ICT gebaseerde inhoud, diensten, pedagogische benaderingen en manieren van werken op het gebied van het levenslang leren;
- (f) ervoor zorg dragen dat de resultaten van het integrale programma op passende wijze erkend, voor het voetlicht gebracht en op brede schaal overgenomen worden.

Artikel 38

Activiteiten

1. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 2, onder a), kan steun worden verleend voor:
 - (a) mobiliteit van personen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a), met inbegrip van studiebezoeken van deskundigen en ambtenaren die door de nationale, regionale of lokale overheid aangewezen zijn, directeuren van onderwijsinstellingen, beroepsopleidingsinstellingen en begeleidingsdiensten, en de sociale partners;
 - (b) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), met het doel Europese beleidsvoorstellen voor te bereiden en uit te testen;

- (c) multilaterale netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die samenwerking door deskundigen en/of instellingen op het gebied van beleidsvraagstukken ten doel hebben. Hieronder vallen onder meer:
 - (i) thematische netwerken voor vraagstukken in verband met de inhoudelijke kant van levenslang leren of de methoden en het beleid op dit terrein. Dergelijke netwerken kunnen goede manieren van werken en vernieuwingen waarnemen, uitwisselen, in kaart brengen en analyseren, alsook voorstellen doen voor een betere en bredere toepassing van de goede manieren van werken in de lidstaten;
 - (ii) permanente conferenties over beleidsvraagstukken om op Europees niveau het beleid ten aanzien van strategische vraagstukken op het gebied van levenslang leren te coördineren;
- (d) observatie en analyse van het beleid en de stelsels op het gebied van levenslang leren als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder f). Hieronder vallen onder meer:
 - (i) studies en vergelijkend onderzoek;
 - (ii) de ontwikkeling van indicatoren en enquêtes, met inbegrip van ondersteuning van de werkzaamheden op het gebied van levenslang leren in samenwerking met Eurostat;
 - (iii) ondersteuning van de werkzaamheden van het Eurydice-netwerk en financiering van de door de Commissie opgezette Europese Eurydice-eenheid;
- (e) activiteiten ter ondersteuning van de transparantie en erkenning van kwalificaties en door niet-formeel en informeel leren verworven competenties, voorlichting en begeleiding in verband met mobiliteit voor leerdoeleinden, en samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder f). Hieronder vallen onder meer:
 - (i) netwerken van organisaties die mobiliteit en erkenning bevorderen, zoals Euroguidance en de nationale informatiecentra voor academische erkenning (NARIC's);
 - (ii) ondersteuning van transnationale webdiensten, zoals Ploteus;
 - (iii) activiteiten in het kader van het Europass-initiatief overeenkomstig Beschikking XXX van het Europees Parlement en de Raad betreffende een enkel kader voor transparantie op het gebied van kwalificaties en competenties.
- (f) andere initiatieven als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h), die de doelstellingen van de kernactiviteit in artikel 2, lid 2, onder a), beogen te bevorderen ('flankerende maatregelen').

2. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 2, onder b), kan steun worden verleend voor de volgende activiteiten van strategische aard die beogen in te haken op de behoeften van onderwijsgevend en lerenden in verscheidene levensfasen:

- (a) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die onder meer gericht zijn op:
 - (i) de ontwikkeling van nieuw materiaal voor het leren van talen, met inbegrip van on-linecursussen en instrumenten voor taaltests;
 - (ii) de ontwikkeling van instrumenten en materiaal voor de opleiding van leraren vreemde talen;
 - (b) netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), voor het leren van talen en voor de verscheidenheid op taalgebied;
 - (c) andere initiatieven die aansluiten op de doelstellingen van het integrale programma, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h), met inbegrip van activiteiten die het leren van talen met behulp van de media en/of door marketing, publiciteit en voorlichtingscampagnes aantrekkelijker maken, alsook conferenties, studies en werk aan statistische indicatoren op het gebied van het leren van talen en de verscheidenheid op taalgebied.
3. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 2, onder c), kan steun worden verleend voor:
- (a) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die de ontwikkeling en verspreiding van vernieuwende methoden, inhoud, diensten en leeromgevingen ten doel hebben;
 - (b) netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), voor het doorgeven en uitwisselen van kennis, ervaringen en goede manieren van werken;
 - (c) andere activiteiten die de verbetering van het beleid en de manieren van werken voor levenslang leren ten doel hebben, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder f), waaronder activiteiten op het gebied van evaluatiemechanismen, waarneming, benchmarking, kwaliteitsverbetering en de analyse van de ontwikkelingen op technologisch en pedagogisch gebied.
4. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 2, onder d), kan steun worden verleend voor:
- (a) unilaterale en nationale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder d);
 - (b) multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), die onder meer gericht zijn op:
 - (i) ondersteuning van de benutting en toepassing van vernieuwende producten en processen;
 - (ii) bevordering van de samenwerking tussen projecten die hetzelfde terrein bestrijken;
 - (iii) ontwikkeling van goede manieren van werken voor de verspreidingsmethoden;

- (c) uitwerking van referentiemateriaal als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder f), waaronder het verzamelen van relevante statistische gegevens en studies over de verspreiding en benutting van de resultaten en de uitwisseling van goede manieren van werken.

Artikel 39

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het transversale programma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
 - (a) het jaarlijkse werkprogramma en de selectiecriteria en -procedures;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het transversale programma;
 - (c) de richtsnoeren voor de uitvoering van het transversale programma en de kernactiviteiten daarvan;
 - (d) de uitsplitsing van de financiële middelen over de lidstaten voor de activiteiten die worden beheerd met behulp van de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure uit de bijlage;
 - (e) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.

2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het transversale programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

Hoofdstuk VI

Het Jean-Monnetprogramma

Artikel 40

Toegang tot het Jean-Monnetprogramma

In het kader van het integrale programma en de bijlage is het Jean-Monnetprogramma bestemd voor:

- (a) studenten en onderzoekers die zich in alle vormen van het hoger onderwijs (ISCED-niveaus 5 en 6) in en buiten de Gemeenschap bezighouden met de Europese integratie;
- (b) instellingen voor hoger onderwijs in en buiten de Gemeenschap;
- (c) onderwijzend en administratief personeel bij deze instellingen;
- (d) verenigingen en vertegenwoordigers van personen die in en buiten de Gemeenschap bij het onderwijs en de beroepsopleiding betrokken zijn;
- (e) publieke en private organisaties die op lokaal en regionaal niveau verantwoordelijk zijn voor de organisatie en voorzieningen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding;
- (f) onderzoekscentra en organisaties die zich in en buiten de Gemeenschap bezighouden met vraagstukken op het gebied van de Europese integratie.

Artikel 41

Operationele doelstellingen

Het Jean-Monnetprogramma heeft naast de in artikel 1 en 2 beschreven doelstellingen van het integrale programma de volgende operationele doelstellingen:

- (a) stimuleren van deskundigheid bij het onderwijs, onderzoek en denkproces in het kader van de opleidingen op het gebied van de Europese integratie aan instellingen voor hoger onderwijs in en buiten de Gemeenschap;
- (b) verbeteren van de kennis en het bewustzijn over vraagstukken in verband met de Europese integratie onder op dit gebied gespecialiseerde academici en bij de Europese burger in het algemeen;
- (c) ondersteunen van belangrijke Europese instellingen die zich met vraagstukken op het gebied van de Europese integratie bezighouden;
- (d) ondersteunen van bestaande, kwalitatief vooraanstaande Europese verenigingen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding.

Artikel 42

Activiteiten

1. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 3, onder a), kan steun worden verleend voor:
 - (a) unilaterale en nationale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder d), waaronder:
 - (i) Jean-Monnetleerstoelen, -expertisecentra en -onderwijsmodules;
 - (ii) verenigingen van professoren, andere docenten uit het hoger onderwijs en onderzoekers die zich hebben toegelegd op de Europese integratie;
 - (iii) ondersteuning van jonge onderzoekers die zich hebben toegelegd op de Europese integratie;
 - (iv) voorlichting en onderzoeksactiviteiten met betrekking tot de Gemeenschap die tot doel hebben het debat, het denkproces en de kennis over het Europese integratieproces te bevorderen;
 - (b) multilaterale projecten en netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e), waarbij onder meer steun kan worden verleend voor de vorming van multilaterale onderzoeksteams op het gebied van de Europese integratie.
2. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 3, onder b), kunnen exploitatiesubsidies als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder g), worden verstrekt ter financiering van bepaalde operationele en administratieve kosten van de hieronder genoemde instellingen met een doelstelling van Europees belang:
 - (a) het Europacollege (campussen te Brugge en Natolin);
 - (b) het Europees Universitair Instituut te Florence;
 - (c) het Europees Instituut voor Bestuurskunde te Maastricht;
 - (d) de Academie voor Europees recht te Trier.
3. In het kader van de kernactiviteit in artikel 2, lid 3, onder c), kunnen exploitatiesubsidies als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder g), worden verstrekt ter financiering van bepaalde operationele en administratieve kosten van Europese instellingen of verenigingen die op het terrein van het onderwijs en de beroepsopleiding werkzaam zijn.
4. De subsidies kunnen op jaarbasis of op basis van verlengingen worden verstrekt in het kader van een overkoepelende partnerschapsovereenkomst met de Commissie.

Artikel 43

Begroting

Van de beschikbare begroting voor het Jean-Monnetprogramma wordt minimaal 28% uitgetrokken voor de kernactiviteit in artikel 2, lid 3, onder a), minimaal 44% voor de kernactiviteit in artikel 2, lid 3) onder b), en minimaal 18% voor de kernactiviteit in artikel 2, lid 3, onder c).

Artikel 44

Uitvoeringsmaatregelen

1. De noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het Jean-Monnetprogramma worden bij onderstaande aangelegenheden door de Commissie goedgekeurd volgens de beheersprocedure in artikel 10, lid 2:
 - (a) het jaarlijkse werkprogramma en de selectiecriteria en -procedures;
 - (b) de jaarlijkse begroting en de uitsplitsing van de financiële middelen over de specifieke activiteiten van het Jean-Monnetprogramma;
 - (c) de richtsnoeren voor de uitvoering van het Jean-Monnetprogramma en de kernactiviteiten daarvan;
 - (d) de regelingen voor de monitoring en evaluatie van het programma, alsook voor de verspreiding en transfer van de resultaten.
2. Bij alle andere aangelegenheden die niet in lid 1 van dit artikel worden genoemd, worden de noodzakelijke maatregelen tot uitvoering van het transversale programma goedgekeurd volgens de raadplegingsprocedure in artikel 10, lid 3.

TITEL III

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 45

Overgangsbepaling

Activiteiten die uit hoofde van Besluit 382/1999/EG²⁸, Besluit 253/2000/EG²⁹, Besluit 2318/2003/EG³⁰, Besluit 791/2004/EG³¹ of Beschikking [Europass]³² op of vóór 31 december 2006 opgestart zijn, worden beheerd volgens de bepalingen van de genoemde besluiten, met dien verstande dat de comités die uit hoofde van de genoemde besluiten opgericht zijn, vervangen worden door het comité dat op grond van artikel 10 van dit besluit wordt opgericht.

Artikel 46

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van zijn bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Brussel, op

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter

²⁸ PB L 146 van 11.6.1999, blz. 33.

²⁹ PB L 28 van 3.2.2000, blz. 1.

³⁰ PB L 345 van 31.12.2003, blz. 9.

³¹ PB L 138 van 30.4.2004, blz. 31.

³² PB

BIJLAGE

ADMINISTRATIEVE EN FINANCIËLE BEPALINGEN

A. Administratieve bepalingen

De procedures voor de indiening en selectie van voorstellen voor de activiteiten in het kader van het integrale programma zijn als volgt:

1. Door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure

1.1 Procedure 1

De volgende activiteiten, waarvoor de voorstellen door de bevoegde nationale agentschappen te selecteren zijn, worden beheerd volgens de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure 1:

- (a) transnationale mobiliteit van personen die in Europa levenslang leren, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder a);
- (b) bilaterale en multilaterale partnerschappen als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder b);
- (c) unilaterale en nationale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder d), indien er sprake is van financiering uit hoofde van artikel 38, lid 4, onder a).

Aanvragen voor financiële steun in het kader van deze activiteiten zijn aan de bevoegde nationale agentschappen te richten, die overeenkomstig artikel 6, lid 2, onder b), door de lidstaten aangewezen zijn. De nationale agentschappen selecteren de aanvragen en kennen de geselecteerde aanvragers financiële steun toe overeenkomstig de algemene richtsnoeren die uit hoofde van artikel 9, 21, 26, 31, 36 en 39 uit te werken zijn. De nationale agentschappen betalen de subsidies uit aan de aanvragers die in hun eigen lidstaat gevestigd zijn. Elke partner in een bilateraal of multilateraal partnerschap ontvangt de subsidie rechtstreeks van het nationale agentschap in eigen land.

1.2 Procedure 2

De volgende activiteiten, waarvoor de voorstellen door de Commissie te selecteren zijn, maar waarbij het aan de bevoegde nationale agentschappen is om de evaluatie- en contractprocedures ten uitvoer te brengen, worden beheerd volgens de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure 2:

- multilaterale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder c).

Aanvragen voor financiële steun in het kader van deze activiteiten zijn aan het bevoegde nationale agentschap te richten, die overeenkomstig artikel 6, lid 2, onder b), door de lidstaat van de projectcoördinator aangewezen is. Het nationale agentschap in de lidstaat van de projectcoördinator evalueert de aanvragen en legt de Commissie een korte lijst van aanvragen voor, waarvan aanvaarding wordt voorgesteld. De Commissie bepaalt aan de hand van de

korte lijst welke aanvragen in aanmerking komen, waarna het nationale agentschap de geselecteerde aanvragers, overeenkomstig de uit te werken algemene richtsnoeren uit hoofde van artikel 31, passende financiële steun toekent. Voordat de korte lijst aan de Commissie wordt voorgelegd, neemt het nationale agentschap in het land waar de projectcoördinatie plaatsvindt contact op met de nationale agentschappen in de landen van alle overige projectpartners. De nationale agentschappen betalen de subsidies uit aan de geselecteerde projectcoördinatoren die in hun eigen land gevestigd zijn. De geselecteerde projectcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor de uitbetaling aan de partners die bij de projecten betrokken zijn.

2. Door de Commissie af te wikkelen procedure

De volgende activiteiten, waarvoor de voorstellen bij de Commissie in te dienen zijn en het aan de Commissie is om de voorstellen te selecteren, worden beheerd volgens de door de Commissie af te wikkelen procedure:

- (a) unilaterale en nationale projecten als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder d), met uitzondering van de uit hoofde van artikel 38, lid 4, onder a) te financieren projecten;
- (b) multilaterale projecten en netwerken als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder e);
- (c) observatie en analyse van het beleid en de stelsels op het gebied van levenslang leren, ontwikkeling van referentiemateriaal, zoals enquêtes, statistieken, analyses en indicatoren, activiteiten ter ondersteuning van de transparantie en erkenning van kwalificaties en eerdere leerervaringen, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder f);
- (d) exploitatiesubsidies als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder g);
- (e) overige initiatieven die aansluiten op de doelstellingen van het integrale programma, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder h) ('flankerende maatregelen').

Aanvragen voor financiële steun in het kader van deze activiteiten zijn aan de Commissie te richten. De Commissie maakt een selectie en kent de aanvragers financiële steun toe overeenkomstig de algemene richtsnoeren die uit hoofde van artikel 9, 21, 26, 31, 36, 39 en 44 uit te werken zijn.

B. Financiële bepalingen

De Commissie draagt er zorg voor dat de financiële en administratieve eisen voor de begunstigden aan wie in het kader van het integrale programma een subsidie wordt toegekend evenredig zijn aan de omvang van de subsidie. De Commissie draagt er in het bijzonder zorg voor dat de financiële voorschriften en de aanvraag- en verslagleggingseisen voor de mobiliteit van afzonderlijke personen en voor partnerschappen gebruikersvriendelijk en voldoende eenvoudig zijn, zodat ook mensen die in een minder bevoorrechte positie verkeren en met hen werkende instellingen en organisaties aan het programma kunnen deelnemen.

1. Activiteiten die worden beheerd volgens de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure

1.1 De financiële middelen van de Gemeenschap die bestemd zijn voor financiële steun voor de activiteiten die overeenkomstig deel A, punt 1, van de bijlage beheerd worden volgens de door de nationale agentschappen af te wikkelen procedure, worden aan de lidstaten toegekend volgens verdeelsleutels die de Commissie overeenkomstig artikel 10, lid 2, vaststelt. Hierbij kan rekening worden gehouden met de volgende elementen:

- (a) een aan elke lidstaat toe te kennen minimumbedrag, dat vastgesteld wordt aan de hand van de beschikbare begrotingsmiddelen voor de betrokken activiteit;
- (b) het restant wordt aan de verschillende lidstaten toegekend op basis van:
 - (i) het verschil in de kosten van levensonderhoud tussen de lidstaten;
 - (ii) de afstand tussen de hoofdsteden van de afzonderlijke lidstaten;
 - (iii) de vraag naar en/of de participatie in de betrokken activiteit in elke afzonderlijke lidstaat;
 - (iv) in elke lidstaat het totale aantal:
 - leerlingen en onderwijsgeevenden in het schoolonderwijs in het geval van de activiteiten van het Comenius-programma voor mobiliteit en partnerschappen tussen scholen, zoals beschreven in artikel 19, lid 1, onder a) en b);
 - studenten in en/of afgestudeerden van het hoger onderwijs in het geval van de activiteiten van het Erasmus-programma voor de mobiliteit van studenten en intensieve Erasmus-programma's, zoals beschreven in artikel 24, lid 1, onder a), punten i) en iv);
 - onderwijsgeevenden aan instellingen in het hoger onderwijs in het geval van de activiteiten van het Erasmus-programma voor de mobiliteit van onderwijzend en ander personeel, zoals beschreven in artikel 24, lid 1, onder a), punten ii) en iii);
 - inwoners en het aantal 15- tot 35-jarigen in verhouding tot het totale aantal inwoners in het geval van de activiteiten van het Leonardo da Vinci-programma voor mobiliteit, partnerschappen en bilaterale en multilaterale projecten, zoals beschreven in artikel 29, lid 1, onder a), b) en c).
 - volwassenen in het geval van de activiteiten van het Grundtvig-programma voor mobiliteit en partnerschappen, zoals beschreven in artikel 34, lid 1, onder a) en b).

1.2 De aldus uitgesplitste financiële middelen van de Gemeenschap worden beheerd door de nationale agentschappen die in artikel 6, lid 2, onder b), voorzien zijn.

1.3 De Commissie neemt in samenwerking met de lidstaten de noodzakelijke maatregelen om een evenwichtige deelname op het niveau van de Gemeenschap, op nationaal niveau en, waar nodig, ook op regionaal niveau, alsook bij de verschillende

studierichtingen onderling te bevorderen. Het voor deze maatregelen uit te trekken bedrag mag maximaal 5% van de jaarbegroting bedragen die voor de financiering van elk van de afzonderlijke activiteiten in kwestie beschikbaar is.

2. Aanwijzing van de begunstigden

De instellingen die genoemd worden in artikel 42, lid 2, van dit besluit worden hierbij overeenkomstig artikel 168 van Verordening nr. 2342/2002 van de Commissie aangewezen als begunstigden van de subsidies uit hoofde van het integrale programma.

De nationale instanties die deel uitmaken van het NARIC-netwerk, het Eurydice-netwerk en het Euroguidance-netwerk, de nationale referentiepunten voor beroepskwalificaties en de nationale Europass-centra fungeren overeenkomstig artikel 54, lid 2, onder c), van Verordening nr. 1605/2002 van de Raad en artikel 38 van Verordening nr. 2342/2002 als uitvoeringsinstrumenten van het programma op nationaal niveau.

3. Typen begunstigden

Overeenkomstig artikel 114, lid 1, van Verordening nr. 1605/2002 van de Raad kunnen aan natuurlijke personen subsidies worden toegekend. Deze subsidies kunnen in de vorm van een beurs worden verstrekt.

4. Subsidies met een vast bedrag, tarieven voor de kosten per eenheid en prijzen

In het geval van activiteiten als bedoeld in artikel 5 kan overeenkomstig artikel 181, lid 1, van Verordening nr. 2342/2002 van de Commissie gebruik worden gemaakt van subsidies met een vast bedrag en/of tarieven voorn de kosten per eenheid.

De Commissie kan voor in het kader van het integrale programma ten uitvoer gebrachte activiteiten in de toekenning van prijzen voorzien.

5. Organisaties met een doelstelling van algemeen Europees belang

Indien uit hoofde van dit programma exploitatiesubsidies worden toegekend aan organisaties met een doelstelling van algemeen Europees belang, zoals gedefinieerd in artikel 162 van Verordening nr. 2342/2002 van de Commissie, is het beginsel van geleidelijke verlaging bij verlenging overeenkomstig artikel 113, lid 2, van Verordening nr. 1605/2002 van de Raad niet van toepassing.

6. Vakbekwaamheid en kwalificaties van de aanvragers

Overeenkomstig artikel 176, lid 2, van Verordening nr. 2342/2002 van de Commissie kan de Commissie bepalen dat bepaalde categorieën begunstigden over de vereiste beroepsbekwaamheden en -kwalificaties moeten beschikken om de voorgestelde actie of het voorgestelde werkprogramma tot een goed einde te brengen.

7. Deelname van partners uit derde landen

Partners uit derde landen kunnen uit hoofde van artikel 15, lid 2, aan multilaterale projecten, netwerken of partnerschappen deelnemen, indien de Commissie of het betrokken nationale agentschap dit wenselijk acht. Het besluit om aan dergelijke partners steun te verlenen, wordt

gebaseerd op de meerwaarde die hun deelname aan het project, het netwerk of het partnerschap in kwestie naar alle waarschijnlijkheid op Europees niveau zal opleveren.

8. Te reserveren minimumbedragen op de begroting

In het verlengde van artikel 15 van onderhavig besluit worden minimumbedragen voor de sectorale programma's op de begroting gereserveerd, waarbij de verhouding tot het in datzelfde artikel vastgelegde financiële kader als volgt is:

Comenius	10%
Erasmus	40%
Leonardo da Vinci	25%
Grundtvig	3%

9. Nationale agentschappen

De Gemeenschap verstrekt financiële steun voor het werk van de nationale agentschappen die overeenkomstig artikel 6, lid 2, onder b), door de lidstaten opgericht of aangewezen zijn. Deze steun kan in de vorm van exploitatiesubsidies worden verstrekt en mag niet meer dan 50% van de totale voor financiering in aanmerking komende kosten van het goedgekeurde werkprogramma van het nationale agentschap dekken.

Overeenkomstig artikel 38, lid 1, van Verordening nr. 2342/2002 van de Commissie kunnen de taken van een nationaal agentschap in derde landen die uit hoofde van artikel 7, lid 1, van onderhavig besluit aan het integrale programma deelnemen, gedelegeerd worden aan publiek- of privaatrechtelijke organisaties met een openbardienstverleningstaak, die onder de wetgeving van het betrokken land vallen.

10. Technische bijstand

De begroting van het integrale programma kan ook worden belast met uitgaven die verband houden met voorbereidende activiteiten, monitoring, controles, accountantscontroles en evaluaties die rechtsreeks voor de programma-uitvoering en de verwezenlijking van de programmadoelstellingen noodzakelijk zijn. Het gaat hierbij met name om uitgaven voor studies, vergaderingen, voorlichtingsactiviteiten, publicaties en computernetwerken voor gegevensuitwisseling, alsook om elke andere uitgave voor technische en administratieve bijstand waaraan de Commissie bij de programma-uitvoering eventueel behoefte heeft.

11. Bepalingen ter bestrijding van fraude

In de Commissiebesluiten uit hoofde van de artikelen 9, 21, 26, 31, 36, 39 en 44, de contracten en daaruit voortvloeiende overeenkomsten, alsook in de overeenkomsten met derde landen wordt met name voorzien in toezicht en financiële controles door de Commissie (of elke door haar gemachtigde vertegenwoordiger), met inbegrip van OLAF, alsook in accountantscontroles door de Rekenkamer die, waar nodig, ook ter plekke kunnen worden uitgevoerd. Dergelijke controles kunnen bij de nationale agentschappen en, waar nodig, ook bij de subsidieontvangers plaatsvinden.

De ontvanger van een exploitatiesubsidie dient alle bewijsstukken met betrekking tot de in het subsidiejaar gedane uitgaven, met inbegrip van de gecontroleerde jaarrekening, gedurende een periode van vijf jaar na de laatste uitbetaling voor de Commissie te bewaren. De subsidieontvanger dient er zorg voor te dragen dat bewijsstukken die bij partners of leden liggen, waar van toepassing, aan de Commissie ter beschikking worden gesteld.

De Commissie kan de besteding van de subsidie ofwel rechtstreeks door eigen personeel, ofwel door een gekwalificeerde externe organisatie van haar keuze laten controleren. Dit soort controles kunnen gedurende de hele looptijd van de overeenkomst en gedurende vijf jaar na uitbetaling van het laatste deel van de subsidie plaatsvinden. De bevindingen van de controles kunnen tot terugvorderingsbesluiten van de zijde van de Commissie leiden.

Het personeel van de Commissie en extern, door de Commissie gemachtigd personeel moet passende toegang krijgen tot de kantoren van de subsidieontvanger, alsook tot alle informatie, met inbegrip van informatie in elektronische vorm, die nodig is om dergelijke controles te kunnen uitvoeren.

De Rekenkamer en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) hebben dezelfde rechten, met name wat de te verschaffen toegang betreft, als de Commissie.

De Commissie kan daarnaast overeenkomstig Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad controles en verificaties ter plaatse uitvoeren.

Bij activiteiten van de Gemeenschap die uit hoofde van dit besluit gefinancierd worden, wordt onder het begrip “onregelmatigheid” als bedoeld in artikel 1, lid 2, van Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 verstaan elke inbreuk op het Gemeenschapsrecht of elke inbreuk op een contractuele verplichting die bestaat in een handeling of een nalaten door een rechtspersoon, waardoor de algemene begroting van de Gemeenschappen of de door de Gemeenschappen beheerde begrotingen worden of zouden kunnen worden benadeeld door een onverschuldigde uitgave.

LEGISLATIVE FINANCIAL STATEMENT

Policy area(s): Education and culture

Activit(y/ies): Education and training

TITLE OF ACTION: INTEGRATED PROGRAMME IN THE FIELD OF LIFELONG LEARNING

1. BUDGET LINE(S) + HEADING(S)

15 02 02 02 (Integrated Programme); 15 01 04 02 (Integrated Programme administrative expenditure); 15 01 04 30 (Executive Agency Education and Culture)

2. OVERALL FIGURES

2.1. Total allocation for action : € 13,620 million for commitment

2.2. Period of application:

2007-2013

2.3. Overall multiannual estimate of expenditure:

(a) Schedule of commitment appropriations/payment appropriations (financial intervention) (*see point 6.1.1*)

Cash prices € million (*to 3rd decimal place*)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Total
Commitments	1,188.387	1,354.122	1,580.870	1,821.283	2,137.838	2,466.274	2,816.497	13,365.271
Payments	934.587	1,259.922	1,525.970	1,763.083	2,068.938	2,383.974	3,428.797	13,365.271

* 2013 et seq for payments

(b) Technical and administrative assistance and support expenditure (*see point 6.1.2*)

Cash prices € million (*to 3rd decimal place*)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Total
Commitments	31.413	32.978	36.530	37.317	38.062	38.826	39.603	254.729
Payments	31.413	32.978	36.530	37.317	38.062	38.826	39.603	254.729

* 2013 et seq for payments

Cash prices € million (to 3rd decimal place)

Subtotal a + b	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Total
Commitments	1,219.800	1,387.100	1,617.400	1,858.600	2,175.900	2,505.100	2,856.100	13,620.000
Payments	966.000	1,292.900	1,562.500	1,800.400	2,107.000	2,422.800	3,468.400	13,620.000

* 2013 et seq for payments

(c) Overall financial impact of human resources and other administrative expenditure
(see points 7.2 and 7.3)

2004 prices € million (to 3rd decimal place)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Commitments / payments	27.336	29.513	31.691	31.691	31.691	31.691	31.691	215.303

Mixed cash and 2004 prices € million (to 3rd decimal place)

TOTAL a+b+c	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Total
Commitments	1,247.136	1,416.613	1,649.091	1,890.291	2,207.591	2,536.791	2,887.791	13,835.303
Payments	993.336	1,322.413	1,594.191	1,832.091	2,138.691	2,454.491	3,500.091	13,835.303

* 2013 et seq for payments

2.4. Compatibility with financial programming and financial perspective

[X] Proposal is compatible with the Commission's February 2004 Communication on the financial perspective 2007-2013 (COM(2004)101).

Proposal will entail reprogramming of the relevant heading in the financial perspective.

Proposal may require application of the provisions of the Interinstitutional Agreement.

2.5. Financial impact on revenue:

[X] Proposal has no financial implications (involves technical aspects regarding implementation of a measure)

OR

Proposal has financial impact – the effect on revenue is as follows:

3. BUDGET CHARACTERISTICS

Type of expenditure		New	EFTA contribution	Contributions from applicant countries	Heading in financial perspective
Non-comp	Diff	NO	YES	YES	1.a

4. LEGAL BASIS

Treaty establishing the European Community, Articles 149(4) and 150(4).

5. DESCRIPTION AND GROUNDS

5.1. Need for Community intervention

5.1.1. Objectives pursued

The needs addressed by this programme derive from the challenges facing education and training systems in all Member States to respond to new economic, social and demographic demands, notably:

- In **economic terms**, the main need is to contribute to achievement of the goal set at the Lisbon European Council in 2000 for the European Union to become the most competitive and dynamic knowledge-based economy in the world, in response to globalisation and the challenges of a new knowledge-driven economy. In order to achieve this goal, high-quality education and training systems are essential, as the Barcelona Council recognised in 2002, setting the objective that European education and training systems should become a world quality reference by 2010.
- In **social terms**, as a result of globalisation and new communication technologies on the one hand, and the impact of the European single market on the other, society continues to become more culturally diverse and more interlinked with other societies in Europe and around the world. Education and training are prerequisites to promote greater social cohesion and active citizenship and to fight against exclusion. Equal opportunities must be offered to all citizens in Europe, irrespective of any kind of differences between them. Every effort must be made to provide those who have left education without basic qualifications with alternative second chance opportunities of access to education and training suited to their needs.
- In **demographic terms**, the ageing population of Europe, combined with the increasing need to undertake flexible education and training throughout life in response to new patterns of employment based on greater mobility and more rapid changes of job profiles, represent a significant new challenge for education and training over the coming decade. Modern societies are therefore confronted with the need to offer adequate provisions to face the very diversified demand for education and training supply throughout life.

As a complement to action taken at Member State level, there is an increasingly significant role for European cooperation in tackling the needs outlined above, and the experience of almost two decades of Community programmes in the field of education and training³³ give a strong base on which this proposal builds. The current proposal responds to the emergence of lifelong learning as a paradigm for the organisation of education and training in the knowledge society, and to clear messages from the evaluation and consultation process (see below), by providing for a single integrated programme in the field of lifelong learning, encompassing the current Socrates and Leonardo da Vinci programmes, which will allow for greater synergies, flexibility and efficiency. The integrated programme will contain four sectoral programmes focusing on general school education (Comenius), higher education and advanced vocational training (Erasmus), initial and continuing vocational training (Leonardo), and adult education (Grundtvig). These sectoral programmes will be complemented by a transversal programme focusing on four cross-cutting issues, namely: support for policy development; language learning; new information and communication technologies; and dissemination and exploitation of results. Finally, the integrated programme will contain a programme, named the Jean Monnet programme, focusing on European integration teaching and research in higher education, and on support for key European institutions and associations in education and training.

The general objective of the integrated programme derives from the Lisbon and Barcelona European Councils and aims to contribute through lifelong learning to the development of the European Union as an advanced knowledge society, with sustainable economic development, more and better jobs and greater social cohesion. It also aims to contribute to the development of education and training systems within the European Union so that they become a world quality reference.

This general objective divides into a sequence of specific objectives, the majority of which apply to the programme as a whole, and some of which are particular to one of its constituent programmes. Finally, each of the sectoral programmes, the transversal programme and the Jean Monnet programme has its own operational objectives. A full list of the specific and operational objectives and their related indicators is annexed to the combined ex-ante evaluation and extended impact assessment for this proposal.

The operational objectives contain a number of quantified outcomes related directly to the functioning of the programme, which are set out in Section 5.2 below, under the action to which they relate.

5.1.2. Measures taken in connection with ex ante evaluation

This programme proposal is built on a series of existing Community measures, some of which have been operational for many years, and which have been the subject of a comprehensive sequence of evaluations,³⁴ as well as a substantial corpus of

³³ Notably Socrates and Leonardo da Vinci (phase 1 of which covered 1995-99, and phase 2, 2000-2006), and their predecessor programmes in the field of education (Erasmus, Lingua) and training (Comett, Petra, Force and Eurotecnet).

³⁴ For the most recent texts see:
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/evaluation/evaluation_en.html

experience of administering and implementing the programmes in the Commission (and technical assistance office) and within the Member States and other participating countries (particularly within the National Agencies).

This programme proposal has been the subject of both an ex-ante evaluation and an extended impact assessment, the results of which are reported in a single document incorporating both.³⁵ The exercise is based in particular on:

- A public consultation on the future development of Community programmes in the field of education, training and youth after 2006, which ran from November 2002 to February 2003.³⁶
- Two series of thirty national reports on the implementation of the second phases of Socrates and Leonardo da Vinci in each of the participating countries, submitted to the Commission in autumn 2003.³⁷
- Two interim evaluation reports of the current Socrates and Leonardo da Vinci programmes, the key findings of which are set out in section 5.1.3 below.³⁸
- Assessments undertaken within the Commission of the different options for structuring and administering the new lifelong learning integrated programme during the summer and autumn of 2003, the main results of which are summarised in the extended impact / ex ante evaluation paper.

The key messages resulting from the public consultation process are as follows:

- Great enthusiasm for the programmes. Although there may be difficulties with their operation, the vast majority of respondents underline their commitment to the programmes and the trans-national work they enable.
- A belief that the programmes should contribute both to the development of European citizenship, and to the teaching of languages, and should support the regional dimension more strongly. Many respondents believed that the issues of citizenship, of inter-culturality, of the European dimension represented a need which the programmes were well placed to respond to; several respondents believed that strengthening language learning was an important need at European level.
- A very strong feeling that the programmes are bureaucratic, inflexible, and over-complicated, particularly in regard to the very small amount of most grants. Many respondents regarded this as the worst aspect of the programmes. There is a clear

³⁵ Reference

³⁶ The consultation was based on a working document published by the Commission in November 2002, which set out the main issues concerning the future generation of programmes and the key questions on which comments were requested. It was conducted by means of an online response form available on the Europa website during the consultation period, complemented with the possibility to send written responses directly to the Commission. A detailed report on the responses to this consultation exercise was prepared for the Commission by the Pôle Universitaire Européen de Lorraine and can be consulted online at: <http://europa.eu.int/comm/education/newprogconsult/report.pdf>.

³⁷ Also available at: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/evaluation/evaluation_en.html

³⁸ COM(2004)152 (Leonardo da Vinci); COM(2004)153 (Socrates).

message about increased flexibility, about proportionality in the relationship between the size of grants and the application and reporting procedures involved and the financial rules applied to the grant, and about the need for a sense of trust between those awarding the grants and those entrusted with carrying out the work.

- A view that indirect centralised procedures³⁹ were simpler and more user-friendly than those handled directly by the Commission. A significant number of respondents expressed this view. A smaller majority considered that centralised administration was more apt to foster the European dimension of the activity, and represented a more equitable selection process.
- Keep the existing sectoral programmes and actions, but also relate education and training much more closely. This apparent contradiction illustrates the tension between a desire to keep familiar identified programme definitions and the realisation that aims of education and training are not to be dissociated. It is to be noted that this contradiction did not come from different sets of people or organisations, each reflecting one coherent opinion, but were inherent to many individual responses.
- Keep the youth programme entirely separate. This was a unanimous wish, people involved in the informal sector seeing no advantage in losing their "identity", as they thought, by being included within an integrated programme, where formal structures might discourage the enthusiasm of a lot of actors within the voluntary sector.

5.1.3. *Measures taken following ex post evaluation*

The key findings of the interim reports of the Socrates and Leonardo da Vinci programmes are as follows:

- The coverage and focus of the programme actions are generally regarded as valuable and appropriate. In contrast to the first phase of the programmes, there are no actions in the second phase that are felt to be of very limited worth. Indeed, the response of users to the existence and nature of European co-operation support in the field is almost universally positive.
- The administrative and financial procedures have improved since the first phase, but are still experienced as disproportionately burdensome and slow. The greater degree of decentralisation of the second phase of the programmes has been a success in overall terms. However, both in the centralised and indirect centralised actions, the level of financial and administrative detail required of participants in relation to relatively low levels of grant, the near-constant change of these requirements imposed by the Commission, and the complexity and slowness of the contractual and financial procedures, all constitute a barrier to participation in our programmes.
- There is a need for more synergy and coherence between actions and programmes. Despite the efforts made in the design of the second phase to

³⁹ Those handled by the National Agencies – previously referred to as “decentralised”.

introduce more parallelism between Socrates and Leonardo da Vinci, and to provide for joint actions between them and with the Youth programme, the programmes are still viewed by their users as inadequately linked, which militates against the sort of cross-cutting activity between education and training that is likely to become yet more important in the lifelong learning perspective. The current structure is frequently seen as an obstacle to providing the right level of support for policy developments in the fields of education and training.

- The good results achieved under the programmes are not well disseminated. Disseminating the outcomes of actions supported under the programmes, whether these be products or co-operation processes, and spreading good practice is a hard task made more difficult by the need to overcome national cultural and structural barriers. Again, progress has been made in this area compared with the first phase, with the establishment of a team within the administration of Leonardo da Vinci dedicated to dissemination and utilisation of results, and with the inception of specialised dissemination projects within Socrates. But the evaluation clearly demonstrates that these efforts do not go far enough and that there remains substantial potential resulting from the actions supported under the programmes that is not widely known or acted on.
- There are flaws in legislative design of the programmes. The evaluators found a number of flaws in the Socrates and Leonardo da Vinci Decisions. The most important of these was the excessive detail included in the annexes concerning the implementation of the programme actions. These reflected the best attempt of the legislator in 1998/99 to provide in detail for projected needs and requirements up to 2006. However experience has showed the impossibility of predicting accurately in such detail, with the result that the legislative requirements have increasingly stood in the way of adaptations to the programmes to cater for developments in the field of education and training. In one case the requirements were found to be so misconceived as to risk eliminating thousands of participants from Socrates, and necessitated an amendment to the Decision adopted by the Parliament and the Council to remove the problem.

These messages have been reflected in the design of the draft Decision. In particular:

- The design of the programme Decision has been conceived so as to maximise flexibility to adapt to new challenges during the period 2007-13, by formulating actions in as generic a way as possible.
- The introduction of an integrated programme is intended to maximise scope for synergy between the fields it covers.
- A higher proportion of the programme funds will be managed through the indirect centralised procedure, and the management procedures simplified, notably through creation of a single programme committee that will meet in different formations according to the subjects under consideration.
- The need for stronger links with the policy development process and better dissemination arrangements is recognised in the creation of the policy development and dissemination Key Activities in the Transversal Programme.

As far as greater proportionality in financial rules is concerned, the financial and administrative annex to the draft Decision contains a number of interpretations of aspects of the Community Financial Regulation or its Implementing Rules, where these are provided for in that legislation. In order for the Integrated Programme to be in a position to realise its quantified objectives, however, further simplification will be necessary. This may take the form either of amendments to the Financial Regulation or its Implementing Rules directly, or of additional provisions in the annex to this programme Decision which would have the effect of introducing limited amendments to particular provisions of the financial rules, applicable to financial operations under the Integrated Programme only. The Commission is undertaking a parallel exercise on financial simplification, and the necessary amendments will be proposed in the light of the outcome of that exercise.

5.2. Action envisaged and budget intervention arrangements

Methods of management

For the management of this programme, the Commission plans to resort to two forms of externalisation, delegating the management of certain sections of the programme, in accordance with Article 54 of the Financial Regulation, either to national agencies, or to an executive agency. A part of the actions will, however, remain managed in the Commission departments.

Centralised indirect management through national agencies

Recourse to national agencies is required firstly, because of the volume of interventions within the programme, in particular in the mobility actions: the Commission does not have the resources to manage these actions within its services. The very substantial numbers of beneficiaries involved have, in fact, required recourse to such agencies ever since the very first programmes in the field of education and training; this model has slowly been consolidated, and is at present fully recognised by the Financial Regulation.

But there are also qualitative reasons for having recourse to national agencies. These agencies have the advantage of knowing the national context and priorities; they can create a more user-friendly environment for the final beneficiaries; they can provide the appropriate guarantees in a context of strengthened supervision (which includes a precise definition of the respective responsibilities of the Commission and of the national authorities on the issue). In addition, national agencies are often better placed than an institution at central European level to ensure an effective monitoring of the activities supported by the programme, since they are closer to final beneficiaries and know the local context better. They also constitute an effective information relay at national level for the Community programme.

The Commission considers that it is appropriate to decentralise actions where one or more of the following conditions apply:

- It can reasonably be assumed that a rational method of distributing budgetary resources between Member States can be identified that will match the rate of occurrence of the activity across Member States;
- The actions themselves are small-scale or addressed to individuals, so that the full panoply of application and selection at European level is not warranted;

- The actions address needs specific to individual Member States, and should therefore respond to priorities set within that Member State if they are to have an appropriate impact on national policy and practice.

On this basis, the main sections of the programme concerned by this approach are as follows:

- Mobility, partnership and preparatory visit actions within the Comenius, Erasmus, Leonardo and Grundtvig programmes (Article 19(1)(a) and (b), Article 24(1)(a), Article 29(1)(a) and (b), and Article 34(1)(a) and (b));
- Multilateral projects aimed at improving training systems through the transfer of innovation under Article 29(1)(c).

Having recourse to this method of management does not prejudice the visibility of Community action; the agreements made with national agencies require them to indicate the support of the Union for the actions they manage. These agreements also set out requirements as regards non-discrimination in the grant of Community support, as well as the requirements for avoiding conflicts of interest. In accordance with the communication from the Commission to the European Parliament and the Council relating to the Community programme management by national agency networks⁴⁰, national agency agreements will be covered by a Commission Decision adopting provisions setting out the responsibilities of the Commission and the participating countries with regard to national agencies, within the overall context of the general guidelines for implementing the programme.

Article 6.2 of the draft decision shows the criteria that it is proposed to use for the designation of national agencies by the authorities of participating countries.

Centralised indirect management through an executive agency

For other parts of the programme, the Commission plans to delegate to an executive agency. Such an agency is envisaged in the context of the current generation of education and culture programmes (generally to replace the technical assistance offices which have been maintained on a transitional basis); it is proposed to extend the life of this agency, so as also to delegate to it management tasks relating to the 2007-2013 generation of programmes, including the Integrated Lifelong Learning programme

The internal resources of the Commission are insufficient to meet the management needs of all sections of the programme which have to be managed centrally; hence the need under previous programmes to have recourse first to technical assistance offices, then to the executive agency. In addition, it would not be possible to go further with decentralization to national agencies than is currently envisaged; it would amount to delegating to these agencies the management of activities which would not meet the criteria set out above.

Recourse to an executive agency thus constitutes a basis for sound management of centrally managed activities, making optimum use of resources. This approach is based on the idea that the administration should be re-centred on its core activities and priority functions, with the technical implementation of the programmes being carried out by a specialised entity with the necessary resources.

⁴⁰ COM (2001) 648 final of 13.11.2001.

It is proposed that there should only be one executive agency to assist the Commission in the management of all its programmes in the field of education and culture, so as to ensure consistency in treatment and procedure throughout the various programmes, as well as economy. A cost-benefit study carried out before the creation of the agency for the programmes of the current generation concluded that this was an economic approach.

Direct management through Commission departments

Activities managed centrally are not all equally strategic. Some are more sensitive than others (experimental nature, relationship to topical political questions, recipients concerned); it is appropriate that the Commission should retain direct management of a limited number of such projects. This element was taken into account in the distribution between the Commission and the executive agency of the various activities to be managed from Brussels. Managing a certain number of projects within the Commission will also contribute to preserving a suitable level of know-how as regards project management, which will help guarantee the quality of supervision of the executive agency and the national agencies.

Moreover, the management of those parts of the programme entrusted to national agencies will require significant resources at central level (setting the guidelines for national agencies, in accordance with the priorities adopted by the Commission; management of the contractual relations between the Commission and national agencies; follow-up and supervision of management by national agencies). However, it would not be desirable to entrust these tasks to the executive agency, i.e. externalising the monitoring of another externalisation. It has therefore been decided to regard the two externalization options – to an executive agency or to a network of national agencies – as mutually exclusive. Similarly, central exploitation of actions managed by national agencies will be done by the Commission and not by the executive agency.

There will thus be three methods of management within the programme: management by an executive agency; management by national agencies; and direct management by the Commission.

Each action will be managed by the method which is most suited to it, in the respect of the general guidelines on externalisation and while taking care to avoid any overlap with the other two methods. In this way, the coexistence of three methods of management will not create confusion. Nonetheless, where appropriate, procedures and tools common to the three methods of management will be used. In addition, the Commission will consolidate programme management data, whatever the method of management used.

5.2.1. National Agency procedure actions

This section presents sequentially the major National Agency procedure actions of each of the four sectoral programmes. All these actions will be implemented via National Agencies in each Member State, which are responsible for selection of project proposals and for the allocation of Community funds within a contractual framework provided with the Commission.

Individual mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
In-service training for teachers	Grants to individuals	1,400	2,176 (1,900)	101,829	221.625
Work-experience for future language teachers	Grants to individuals	4,126	5,616 (4,900)	16,450	92.383
Upper secondary pupil mobility	Grants to individuals	N/A (new)	2,316 (2,000)	6,691	15.498
Preparatory visits	Grants to individuals	1,000	1,361 (1,200)	20,885	28.416
<i>Total individual mobility</i>				<i>145,856</i>	<i>357.922</i>

The action consists of individual mobility grants for teachers and other school education staff, future language teachers and upper secondary pupils. Four different types of mobility are planned:

- 1) Teachers undertaking in-service training abroad. This type of mobility is currently available under Comenius 2.2.c. The duration of the training is from 1 to 4 weeks.
- 2) Future foreign language teachers acquiring work experience in a school abroad. This type of mobility is currently available under Comenius 2.2.b. The duration of the training period is from 3 to 8 months.
- 3) Upper secondary pupils following courses in another language in a school abroad. This new type of mobility responds to the increasing demand from schools to have the opportunity to send individual pupils abroad for longer periods. The duration of the periods abroad will be up to one school year.
- 4) Preparatory visits by school staff for the preparation of Comenius school partnerships. This type of mobility is currently available under Comenius 1. The duration of the visits is max. 1 week.

The grants are intended to support travel, accommodation and subsistence costs. Real costs of travel are covered (economy fare) and grantholders get a daily or monthly amount for accommodation and subsistence costs. For in-service training, course fees are also covered by the grant. The grant levels for mobility types 1, 2 and 4 have been calculated on the basis of the current average level of these grants, taking into account a need for revised grant amounts for accommodation and subsistence.

For the new type of pupil mobility, real costs of travel will be covered (economy fare) and a monthly amount will be granted for accommodation and subsistence.

School partnerships

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Comenius partnerships	Grants to individual participating schools	14,200	16,157 (14,200)	64,266	1,038.374

Target: To involve at least one pupil in twenty in joint educational activities during the period of the programme.

This action consists of activities developed jointly by several schools, including both local project activities in each school and various types of cross border mobility, including class exchanges, study visits and project meetings involving teachers and pupils. The standard duration of a partnership is 3 years. The funding consists of a lump-sum amount for local project activities per school of €4,000, plus a variable amount for cross border mobility. The total grant continues to average €14,200 for a 3-year project.

Erasmus

Student mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Standard student mobility	Grants to individuals	1,050	1,755 (1,542)	1,721,262	3,021.161
Special student mobility	Grants to individuals	N/A (new)	11,404 (10,000)	77,834	887.647
Student placements in enterprises	Grants to individuals	2,200	3,024 (2,649)	210,318	635.977
<i>Total individual student mobility</i>				<i>2,009,414</i>	<i>4,544.784</i>
Intensive programmes	Grants to institutions	21,000	28,331 (25,002)	1,610	45.613

Target: To contribute to the achievement by 2011 of at least 3 million individual participants in student mobility under Erasmus and its predecessor programmes

The action consists of mobility of students and trainees for studies or training abroad in higher education institutions, as well as placements in enterprises, training centres or other organisations. Three different types of mobility are planned:

a) Standard mobility: this is the classical type of mobility which has existed since the programme's inception. The main conditions are: study periods of 3 to 12 months, full

recognition of studies and reintegration into the home university, waiver of tuition fees at the host institution, institutional agreements between sending and receiving institution.

b) Special mobility: this type of mobility is intended inter alia for students enrolled in Joint European Masters programmes. Conditions will be more flexible and individual grants amounts will be higher than in standard mobility.

c) Placements of students in undertakings: this type of mobility will be similar to placements under the current Leonardo programme. The placement duration will be up to 12 months.

The grants are intended to help support travel, accommodation and subsistence costs. Because of the increase in demand has been consistently outstripping the availability of resources, the standard student grant has remained at an average of around €150 per month since 1993. In real terms this represents a 25% cut in its value, and acts as an ever larger obstacle to participation of less-privileged students in the programme. The proposal is therefore to increase the average standard student grant to €250 per month by the end of the new programme.

The placement grant represents an average of some €500 per month for subsistence costs. It is higher than the standard mobility grant mainly because students on placements in enterprises do not normally have access to subsidised accommodation or services, and so have higher living costs. The new unit cost also provides for an increase in placement duration, in parallel with the increased duration envisaged for Leonardo placements (see below).

Intensive programmes are short-term mobility projects organised on a multilateral basis (eg 'summer schools'), based around a single host university. Courses must be taught by teachers and attended by students from at least 3 different countries. These courses therefore combine student and teacher mobility. The grant is a contribution towards the travel and subsistence costs of participating students and teachers and the organisation costs. The unit cost takes account of the need for revised amounts for accommodation and subsistence.

Teacher mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Short term teacher mobility	Grants to individuals	600	1,028 (900)	279,513	287.397
Long term teacher mobility	Grants to individuals	N/A (new)	11,427 (10,000)	3,384	38.670
Mobility to undertakings	Grants to individuals	1,200	1,535 (1,348)	28,493	43.737
<i>Total teacher mobility</i>				303,390	359.804

This action consists of mobility of teaching staff in higher education institutions in order to teach or train in a partner institution abroad. Three types of mobility are planned:

a) Short term mobility for teaching: teaching periods of 1 to 6 weeks, similar to the current Erasmus TS mobility;

b) New long term mobility for teaching: teaching periods of minimum 1 semester and maximum 1 year - “Erasmus Sabbaticals”. These are full teaching and pedagogic programmes and combined with research ; preference will be given to teaching assignments which are part of integrated programmes leading to joint degrees but other types of teaching assignments will also be possible.

c) Mobility in co-operation with undertakings. This involves teaching staff of higher education institutions going for teaching assignments or periods of practical training in enterprises or training institutions for periods of 1 to 6 weeks.

The grants are intended to help support travel and subsistence costs. The experience with short-term mobility shows that too much financial effort is required from the sending institution to supplement the very low Erasmus grants, and that this is a serious obstacle to participation, so a substantial increase is proposed. The grant for long-term mobility has been calculated on the basis of an allowance of €1,200 per month.

Other staff mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Other staff mobility	Grants to individuals	1,200	1,583 (1,400)	36,440	57.674

This action consists of mobility of other (non-teaching) staff in higher education institutions and staff of enterprises for purposes of training or teaching. Two broad types of mobility are planned : a) mobility of administrative or other non-teaching staff of higher education institutions for purposes of following practical training either in an enterprise or in another higher education institution ; b) mobility of staff of enterprises for purposes of transfer of knowledge or research results or for teaching. This includes in particular human resources managers, training planners and managers, trainers, occupational guidance specialists, managers, etc.

This action is a continuation and extension of the current “exchanges” action under the Leonardo da Vinci programme. The mobility periods will last between 1 and 6 weeks. The grants are intended to help support travel and subsistence costs. The average grant has been modestly increased to allow for revised accommodation and subsistence costs.

Organisation of mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Organisation of mobility	Grants to institutions	9,300	29,988 (26,279)	17,500	524.795
Intensive language courses	Grants to institutions	6,000	8,119 (7,115)	2,555	20.745

The “Organisation of mobility” action consists of grants to the higher education institution or enterprises sending and/or receiving mobile students and teachers, to support the cost of

making the necessary provisions for high-quality mobility. These include: language courses, academic and organisational arrangements with partner institutions, including credit recognition and transfer arrangements, practical support for incoming students, etc. The grants will be modulated in proportion to the volume of mobility handled by the higher education institution or enterprise. The increase in the average unit cost reflects the additional workload for universities generated by the substantial increase in Erasmus student and teacher numbers.

Erasmus intensive language courses (EILC) are tailor-made for Erasmus students at the host country. The emphasis is on diversification of the offer of language training, with effort targeted on the less widely used languages. The purpose is to prepare the incoming students in the language of the host country. The grants to institutions are managed via the National Agencies and cover part of the organisation costs incurred by the institution. The students attending the course receive an extra month's grant. A moderate increase in unit cost is planned to reflect revised accommodation and subsistence costs.

Leonardo da Vinci

Trainee placements

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Trainee placements	Grants to individuals	1,950	3,644 (3,186)	721,772	2,630.123

Target: To increase placements in enterprises to at least 150,000 per year by the end of the programme

This action consists of placements of persons in vocational education and training (VET) in business sector or vocational training institutions abroad, and is funded through individual grants disbursed via mobility projects. The target groups of this action are: persons in initial vocational training, who undertake short placements in the framework of a training programme, and young workers (i.e. people who have completed their training or studies), who undertake longer-term placements in businesses. The purpose is to give the opportunity to people who enter the labour market to undertake an in-service training in another European country, thus improving their employability through experience of different work methodologies and approaches. The placements last between 3 and 52 weeks; the average duration is presently around 6 weeks for persons in IVT (average unit cost €1,250) and around 4 months for young workers (average unit cost €2,950) .

The grants are intended to help support travel, insurance (linked to the work-place such as civil liability, or accident), accommodation and subsistence costs. They also include the costs for pedagogical, linguistic and cultural preparation as well as for the management of the projects by the promoter. There is a demand for longer placements and for a broader opening of the programme to young workers. The intention is to increase the duration of the stays abroad by two months for both target groups, i.e. to 4 months in average for persons in IVT and to 6 months in average for young workers. It is anticipated that the share of total mobility represented by young workers will increase steadily during the new programme, thus raising the average unit cost too. These factors explain the increase of the average unit cost in relation to 2004.

As reinforcing the quality of Leonardo mobility remains one of the main objectives of the programme, it is also intended to take some further action to tackle some present weaknesses, such as for example allowing preparatory visits for project partners if needed, offering help in partner search in order to find partners of good quality abroad, some monetary compensation for the necessary tutoring and mentoring, especially for SMEs receiving young trainees on Leonardo placements.

Trainer mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Mobility of trainers	Grants to individuals	1,200	1,584 (1,400)	132,000	209.057

This action consists of mobility of teaching staff in VET or of persons responsible for VET (including language training). It is organised in cooperation between training institutions and businesses with the objective of transfer of competencies and innovative methods and practices, sharing of knowledge and experience in different countries and organisational contexts. It applies to teaching and administrative staff responsible for human resources or vocational training planning, vocational guidance specialists (eg within learning providers or the business sector), and language trainers. Mobility lasts for between 1 and 6 weeks; the average duration is 2 weeks

The grants are intended to help support travel, accommodation and subsistence costs. Some 5-10% of the grant is available to support costs for preparation (if needed) and management costs. The unit cost is calculated on the basis of a daily subsistence allowance of 100 € per person plus the travel costs for an average 2-week stay, reflecting slightly increased accommodation and subsistence costs.

Projects for the development and transfer of innovation

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Transfer of innovation projects	Grants to institutions coordinating projects	320,000 (procedure B pilot projects)	281,893 (250,000)	2,500	704.733

These transnational cooperation projects aim to improve the quality of training systems through the development and transfer of innovation and good practice from elsewhere in Europe. They will involve learning providers, associations/institutions involved in VET, social partners, chambers of commerce, trade organisations, bodies providing guidance and counselling, research centres, NGOs, etc. Minimum participation will be 3 partners from different countries. Compared to the pilot projects currently funded under Leonardo da Vinci, the new type of project will have a smaller size. Following final selection decision by the Commission, grants will be awarded by National Agencies to the coordinating institution for the project, who will be responsible for distributing funds to the partners in accordance with an approved workplan and budget. The normal duration of these projects is 2-3 years. Grants

will cover the costs of development and adaptation of products, and they will include travel and meeting costs for the partners.

Grundtvig

Individual mobility

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Adult education staff mobility	Grants to individuals	1,000	2,281 (2,000)	20,540	46.858
Adult learner mobility	Grants to individuals	New	1,397 (1,200)	58,500	81.734
European Assistants	Grants to individuals	New	5,771 (5,000)	5,850	33.759
<i>Total Grundtvig mobility</i>				<i>84,890</i>	<i>162.351</i>

Target: To support the mobility of at least 25,000 individuals involved in adult education per year by 2013

Adult education staff mobility consists of grants to enable individual adult education staff of any category (1) to attend formal or non-formal, initial or further training activities, or (2) to carry out teaching or study visits to other European countries. Mobility periods can last up to one year, but the average duration is expected to be just over two weeks. The action is based on the current mobility scheme in Grundtvig. The increase in unit cost reflects the introduction of longer duration mobility and the reinforcement of language preparation where appropriate; it also includes provision for course fees, where payable.

Adult learner mobility is a new action consisting of grants to enable adult learners (singly or in groups) to visit another European country for various types of formal or non-formal adult education activities, including notably (1) European Study Circles (residential seminars bringing together adults as learners and informal teachers from several European countries); (2) European Adult Volunteer Scheme (opportunities for adults and in particular senior citizens to bring their experience to bear in contributing as learning facilitators to the further development of civil society in other European countries). The minimum duration is 1 week ; maximum 1 month. The unit cost assumes travel costs of €350 and subsistence costs for 9 days.

Grundtvig European Assistantships is a new action consisting of grants to enable young adult educators to undertake an assistantship in a formal or non-formal adult education organisation in another European country for the dual purpose of (1) developing the host institution's European dimension through assisting in the teaching of courses on languages/area studies, and (2) contributing to the assistant's professional development. They will cover young people having undergone or currently completing training and intending to have a professional involvement in adult education. The minimum duration is 3 months ; maximum 1 year. The unit cost is based on the assumption of travel costs of €300 plus a monthly grant of €700 for an average stay of 6.7 months.

Partnerships

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Grundtvig partnerships	Grants to individual participating organisations	8,000	11,351 (10,000)	19,214	218.101

Grundtvig partnerships are designed to encourage organisations involved in adult education, particularly at local level, to collaborate with partners in other European countries on (usually small-scale) projects addressing topics of mutual interest, thereby strengthening the European dimension of their work. Activities include joint meetings, seminars and fieldwork, exchanges of staff and learners, joint cultural events and exhibitions, and collaboration via ICT. They cover all types of organisations involved in providing or facilitating formal or non-formal learning opportunities for adults. Projects may last between 1 and 3 years, the average being 2.5 years. The grant is composed of a lump sum for basic activities plus a variable amount for visits, European courses, and exchanges of staff and learners within the partnership, depending on its specific profile of activities. The increase in unit cost reflects an increased number of adult educators being exchanged and the introduction of courses on Europe as an additional activity from 2009.

Transversal programme

Indirect centralised dissemination projects

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Dissemination projects	Grants to coordinating organisations	N/A (new)	112,504 (98,661)	350	39.376

These projects will focus on the transfer of products, results and good practice achieved under the Integrated Programme or its predecessors from one country or group of countries to another. Because the essence of the activity is the adaptation of existing products, results etc to function in a particular national context, such projects should most appropriately be managed through National Agencies rather than centrally. Projects normally will last 2-3 years. Grants will be distributed via the organisation coordinating the project and are expected to average EUR 10,000 per year per participant.

5.2.2. Commission procedure actions

This section focuses on the actions of the programme managed through the Commission procedure, which are characterised by their strong multilateral dimension and are generally larger-scale than the National Agency procedure actions, though far smaller in overall volume, representing some 18% of programme expenditure. Such actions will be administered by the Commission, which may delegate some management functions to the Executive Agency established for the purpose.

This section presents Commission procedure actions grouped by type, rather than organised by programme, in interests of legibility and because the structures and cost bases of each type of action are relatively homogeneous across all the programmes.

Multilateral projects

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Erasmus Curriculum Development & HEI/enterprise projects	Project grant		150.728 (132.280)	1,400	211.019
Comenius, Grundtvig, Policy, Language projects	Project grant		323,822 (286,213)	1,113	360.414
Policy, Language and innovation projects	Project grant		962,782 (854,542)	245	235.882
<i>Total projects</i>				2,758	807.315

(a) Smaller-scale Erasmus projects. These are

- (i) Curriculum Development projects, based on the identical action in the existing Erasmus programme, where universities work together to produce either an entire new course or a module for incorporation in existing courses. Such projects will typically involve 5 to 10 higher education institutions and will last 2 or 3 years.
- (ii) University/enterprise projects. These new projects are designed to fostering co-operation between higher education institutions and enterprises.
- (iii) Multilateral projects aimed at innovation and experimentation in the other areas mentioned in the specific and operational objectives of the programme and the annual call for proposals. They will involve at least 3 higher education institutions, with a normal duration of 2 years.

(b) Medium-sized projects within Comenius, Leonardo and Grundtvig. These cover, for instance, joint projects between 4 or 5 institutions to update materials, methods or training used in the field of school or adult education; or projects bringing specialist language teaching institutions together to develop new language teaching or training materials. Such projects will typically involve between 5 and 10 partners and will last between 2 and 3 years.

(c) A smaller number of large projects, designed to promote innovation and experimental approaches in the different areas of the programme, including in the field of policy development at European level. These would include projects aimed at the creation, experimentation and testing of new tools and approaches with a high impact in the fields of vocational education and training or adult education; projects focusing on the creation and provision of online language courses, particularly in less widely used and less taught

languages; etc. These projects will also last 2, 3 or more years, and will typically involve a significantly larger number of partners – some 25-30 on average.

Networks

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
“Standard” networks	Network grant		331,824 (294,047)	917	304.283
Erasmus Thematic Networks	Network grant	450,000	1,242,261 (1,090,221)	98	121.742
<i>Total networks</i>				<i>1,015</i>	<i>426.025</i>

This activity consists of Community support for European networks of organisations active in different sectors of education and training. The aim of such networks, which usually include members from every Member State, is to facilitate the exchange of practices among specialists and to foster reflection at European level on some key transversal issues in the field of education and training.

(a) “Standard” networks are found in Comenius, Leonardo, Grundtvig and in the transversal programmes. These large-scale networks, each in a given thematic area of importance, are designed to act as a forum for ongoing and needs analysis, to promote interaction between projects and partnerships, and to disseminate project outputs and good practice across Europe. As a general rule, all participating countries are represented in each network by the end of the work programme, but Comenius and Grundtvig networks can be smaller. This action also covers the Eurydice network, for the analysis of data relating to education in Europe, and the National Academic Recognition Centres (NARICs) which facilitate the recognition of higher education qualifications between countries.

(b) Erasmus “Thematic Networks”. These are very large-scale actions acting as think-tanks for opinion leaders from academia and society, representing a discipline or cross-disciplinary field of teaching and learning. They involve universities, other higher education institutions, research bodies, professional associations, employers, trade unions, international organisations, NGOs, independent experts and public authorities (including links with EU policies in the field concerned, like human rights, consumer protection, environment, etc.). Each Thematic Network project lasts three years and it involves institutions from all participating countries ; the average number of partners is 60. The increase in unit cost provides for an expansion of the number of partners and activities of thematic networks in response in particular to the Bologna process.

Observation, statistics, indicators

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Observation, statistics, etc	Grants and tenders		278,028 (246,684)	700	194.620

This activity comprises:

- (a) the collection and analysis of statistics and indicators in key policy areas, notably in the context of the Objectives Process following up the Lisbon goals, the operation of a languages indicator to measure progress towards the Barcelona objective of mother tongue + two languages, etc. The unit will vary according to the activity concerned, but may include market tenders for the collection and analysis of data, as well as grants for projects in the field.
- (b) support for studies in the field of education and training, focusing on areas of policy importance for the European Union. It builds on the existing studies actions of Socrates and Leonardo da Vinci.

Accompanying Measures

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Standard Accompanying Measures	Project grant		98,322 (86,323)	637	62.631
Other supporting activities	Project grant and tenders		154,369 (136,966)	994	153.443
<i>Total Accompanying Measures</i>				<i>1,631</i>	<i>216.074</i>

Standard Accompanying Measures consist of projects that are otherwise not eligible under the main actions of the programme, such as the organisation of conferences or seminars, the establishment of new European associations etc. The action carries forward the existing Accompanying Measures actions of the Socrates and Leonardo da Vinci programmes.

In addition, this heading covers support for Community initiatives such as Europass and Euroguidance and the maintenance of the Ploteus database, which are not covered elsewhere within the Integrated Programme, and a series of initiatives related to language learning, including the allocation of European Language Prizes, awareness-raising events organised jointly with national media, the operation of a European language indicator to measure progress towards the Barcelona objective, and an annual language conference.

Jean Monnet Programme

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
Jean Monnet Action	Project grant		39,813 (35,325)	2,051	81.656
Named European institutions	Operating grant	2,285,000	4,760,827 (4,213,120)	28	133.303
Other European institutions and associations	Operating grant		665,242 (590,253)	84	55.880
<i>Total Jean Monnet</i>				<i>2,163</i>	<i>270.840</i>

The Jean Monnet programme consists of three actions:

(a) The “Jean Monnet Action” itself, which supports networks and projects at university level to promote the teaching of, research into and reflection on European integration within higher education. In contrast to the remainder of the Integrated Programme, the Jean Monnet Action has worldwide coverage. The sub-actions include support for conferences and dialogue, for the establishment of Jean Monnet chairs, Jean Monnet Centres of Excellence and other teaching activities, for research networks, for national associations of university lecturers and researchers involved in European integration studies, and for networks of young researchers in the field.

(b) Community support for four European institutions in education and training: the College of Europe – Bruges and Natolin campuses; the European University Institute, Florence; the Academy of European Law, Trier; the European Institute of Public Administration, Maastricht. The increase in unit cost reflects the larger role anticipated for these institutions in the new programme period, and the establishment of a new graduate college at Florence.

(c) Community support for other European institutions and associations in education and training. This action will cover the award of some twelve operating grants per year to associations and institutions in the field, selected following an open call for proposals.

5.2.3. Programme-related operational activities

Cash prices (2004 prices in brackets)

Action	Unit	Unit cost 2004 (€)	Unit cost new programme (€)	Volume of realisations	Total cost (€mio)
National Agencies	Operating grant	245,720	822.343 (723,810)	525	431.730
Information & publications	Grants	New	19,447	1,750	34.033
Evaluation	Tenders	330,000	486.964 (428,571)	28	13.635
<i>Total operational</i>					<i>479.399</i>

This activity consists of essential programme-related operational activities, notably:

- 1) The allocation of operating grants to the National Agencies designated by the Member States to handle the indirect centralised actions of the new programme under the “National Agency procedure”. As set out in the draft Decision, this contribution may cover up to 50% of eligible costs of these agencies. The profile includes a rising unit cost across the seven-year period of the programme, reflecting the very substantial increase in the volume of activity with which the agencies will deal (in excess of 300% by 2013). The Commission assumes that the bulk of the increase in workload for the National Agencies will occur in Comenius, Leonardo da Vinci and Grundtvig, where an increase in volume will tend to result in a corresponding increase in the number of grant agreements. In the case of Erasmus, the volume-related increase in workload is likely to be more marginal since the majority of universities already participate in the programme (but the transfer of advanced vocational placements from Leonardo to Erasmus will represent a new area of activity for the agencies concerned).
- 2) Support for information and publications relating to the products and outcomes of the programme. This is complementary to the dissemination key action of the transversal programme, and will address the issue of lack of information about programme achievements and opportunities highlighted in the interim evaluations of Socrates and Leonardo da Vinci.
- 3) Funding for external evaluations of the Integrated Programme, which are an essential to fulfil the Commission’s monitoring and evaluation obligations as set out in the draft Decision. The increase in unit cost reflects the larger scale of the evaluation task for the proposed new programme, given the planned increase in its range of volume of activity.

5.3. Methods of implementation

Mobility, partnership and some project actions (82% of the programme budget) will be implemented by the Commission and National Agencies in the participating countries using the indirect centralised management model set out in the Financial Regulation.

The remaining 18% will be implemented centrally, either directly by the Commission and/or via an Executive Agency established for the purpose.

6. FINANCIAL IMPACT

6.1. Total financial impact on Part B - (over the entire programming period)

6.1.1. Financial intervention

Commitments (cash prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Comenius	142.357	159.506	182.706	221.048	269.569	308.225	328.633	1,612.044
Erasmus	500.113	595.701	693.686	795.151	940.487	1,070.948	1,333.659	5,929.746
Leonardo	320.485	343.131	414.030	488.754	589.276	726.429	767.249	3,649.355
Grundtvig	48.285	50.658	67.459	83.449	98.557	114.237	130.504	593.149
Transversal	101.644	115.938	123.187	124.889	122.335	120.611	122.135	830.739
Jean Monnet	34.116	35.608	37.972	38.732	40.652	41.465	42.295	270.840
Operational	41.387	53.580	61.829	69.259	76.962	84.359	92.022	479.399
Total	1,188.387	1,354.122	1,580.870	1,821.283	2,137.838	2,466.274	2,816.497	13,365.271

6.1.2. *Technical and administrative assistance, support expenditure and IT expenditure (commitment appropriations)*

Commitments (cash prices)								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
1) Technical and administrative assistance								
a) Executive Agency	19.286	22.519	25.613	26.126	26.648	27.183	27.727	175.101
b) Other TAA:	0	0	0	0	0	0	0	0
- intra muros:								
- extra muros:								
Symmetry	1.248	1.273	1.299	1.325	1.351	1.378	1.406	9.282
Audits	0.787	0.802	0.818	0.835	0.851	0.868	0.886	5.847
Other informatics assistance	1.561	1.592	1.624	1.656	1.689	1.723	1.757	11.602
Experts – project evaluations	1.248	1.380	1.548	1.579	1.610	1.643	1.675	10.683
Subtotal 1	24.130	27.566	30.901	31.521	32.150	32.795	33.452	212.515
2) Support expenditure								
a) Studies	0.520	0.637	0.758	0.828	0.845	0.862	0.879	5.328
b) Meetings of experts	1.040	1.061	1.082	1.104	1.126	1.149	1.172	7.735
c) Information and publications	5.202	3.184	3.247	3.312	3.378	3.446	3.515	25.285
d) Other	0.520	0.531	0.541	0.552	0.563	0.574	0.586	3.867
Subtotal 2	7.283	5.412	5.629	5.796	5.912	6.031	6.151	42.214
TOTAL	31.413	32.978	36.530	37.317	38.062	38.826	39.603	254.729

These costs include the programme contribution to the operating costs of the proposed Education and Culture Executive Agency, in particular the personnel costs relating to this programme. These personnel costs correspond to 140 staff (secondments and temporary agents, and contractual staff) in 2007, and 186 staff in 2013. The increase in human resources across this period reflects the increase in the volume of activity to be managed by the Agency, corresponding to the planned increase in the volume of operational credits to be managed in the centralised (Commission procedure) actions of 200% by the end of the programme compared with 2006.

6.2. Calculation of costs by measure envisaged in Part B (over the entire programming period)

Commitments (cash prices)

Breakdown	Type of outputs (projects, files)	Number of outputs (total for years 2007-2013)	Average unit cost	Total cost (total for years 2007-2013)
Comenius				
In-service training for teachers	Individual mobility	101,829	2,176	221.625
Work-experience for future language teachers	Individual mobility	16,450	5,616	92.383
Upper secondary school pupil mobility	Individual mobility	6,691	2,316	15.498
Preparatory visits	Individual mobility	20,885	1,361	28.416
Partnerships	Project + mobility	64,266	16,157	1,038.374
Projects	Project	420	322,853	135.598
Networks	Project	126	538,088	67.799
Accompanying measures	Project	126	98,021	12.351
Total Comenius				1,612.044
Erasmus				
Intensive programmes	Project + mobility	1,610	28,331	45.613
Intensive language courses	Project + mobility	2,555	8,119	20.745
Standard student mobility	Individual mobility	1,721,262	1,750	3,021.161
Special student mobility	Individual mobility	77,834	11,372	887.647
Student placements	Individual mobility	210,318	3,015	635.977
Short-term teacher mobility	Individual mobility	279,513	1,025	287.397
Long-term teacher mobility	Individual mobility	3,384	11,394	38.670
Teacher mobility to undertakings	Individual mobility	28,493	1,531	43.737
Other staff mobility	Individual mobility	36,440	1,579	57.674
Organisation of mobility	Grant to organisers	17,500	29,988	524.795
Multilateral projects	Project	1,400	150,728	211.019
Thematic networks	Project	98	1,242,261	121.742
Accompanying measures	Project	224	149,871	33.571
Total Erasmus				5,929.746
Leonardo da Vinci				
Trainee placements	Individual mobility	721,772	3,644	2,630.123
Trainer mobility	Individual mobility	132,000	1,584	209.057
Innovation transfer projects	Project	2,500	281,893	704.733

Networks	Project	175	567,717	99.351
Accompanying measures	Project	105	58,007	6.091
Total Leonardo				3,649.355
<u>Grundtvig</u>				
European Assistantships	Individual mobility	5,850	5,771	33.759
Adult learner mobility	Individual mobility	58,500	1,397	81.734
Staff training mobility	Individual mobility	20,540	2,281	46.858
Learning partnerships	Project + mobility	11,351	19,214	218.101
Cooperation projects	Project	560	281,797	157.806
Innovation projects	Project	21	643,022	13.503
Networks	Project	56	549,435	30.768
Accompanying measures	Project	182	58,343	10.618
Total Grundtvig				593.149
<u>Transversal programme: KA1</u>				
ARION study visits	Individual mobility	17,578	1,352	23.774
Cedefop study visits	Individual mobility	17,578	1,352	23.774
Experimental projects	Project	49	416,210	20.394
Innovation projects	Project	21	1,109,892	23.308
Standing conferences	Project	35	665,935	23.308
Eurydice	Project	217	196,916	42.731
NARICS	Project	210	25,547	5.365
Statistics and indicators	Project	133	657,173	87.404
Studies and comparative research	Project	189	443,957	83.908
Accompanying Measures	Project	350	49,945	17.481
Databases	Project	21	138,737	2.913
Euroguidance	Project	210	92,491	19.423
Europass	Project	196	158,556	31.077
Total Key Activity 1				404.859
<u>Transversal programme: KA2</u>				
New language materials	Project	42	554,946	23.308
Online courses	Project	14	2,219,784	31.077
Training tools for language teachers	Project	42	554,946	23.308
Web portal	Project	7	416,210	2.913
Networks	Project	21	416,210	8.740
Awareness raising	Project	28	1,664,838	46.615
Competence tests	Project	7	2,497,257	17.481
Conferences	Project	7	416,210	2.913
European language label	Project	175	88,791	15.538
Total Key Activity 2				171.895
<u>Transversal programme: KA3</u>				
Multilateral projects	Project	140	840,101	117.614
Networks	Project	70	332,968	23.308
ICT development monitoring	Project	28	554,946	15.538
Total Key Activity 3				156.460
<u>Transversal programme: KA4</u>				
National projects	Project	350	112,504	39.376

Multilateral projects	Project	49	1,028,151	50.379
Studies	Project	350	22,198	7.769
Total Key Activity 4				97.525
Total Transversal programme				830.739
Jean Monnet programme: Jean Monnet Action				
Conferences and dialogue	Project	231	61,304	14.161
National Associations	Project	70	22,487	1.574
Research	Project	70	168,653	11.806
Teaching	Project	980	36,742	36.007
Young researchers	Project	700	22,487	15.741
Total Jean Monnet Action				79.289
Jean Monnet programme: Named institutions				
4 institutions	Operating grant	28	4,760,827	133.303
Jean Monnet programme: Other institutions and associations				
Institutions	Operating grant	35	1,124,352	39.352
Associations	Operating grant	49	337,306	16.528
Total other institutions and associations				55.880
Total Jean Monnet programme				270.840
Programme-related operational				479.399
TOTAL COST				13,365.271

The subtotals and overall total do not always sum because of rounding

7. IMPACT ON STAFF AND ADMINISTRATIVE EXPENDITURE

7.1. Impact on human resources

Types of post		Staff to be assigned to management of the action using existing and/or additional resources		Total	Description of tasks deriving from the action
		Number of permanent posts 2007 (2013)	Number of temporary posts 2007(2013)		
Officials or temporary staff	A	85.2 (97.6)	0	85.2 (97.6)	<i>Programme implementation</i>
	B	35.7 (40.0)	0	35.7 (40.0)	
	C	62.8 (70.4)	0	62.8 (70.4)	
Other human resources DNE/AUX			AUX A 2.2 (2.6) AUX B 17.6(20.8) AUX C 9.9 (11.7) DNE 17.6(20.8)	2.2 (2.6) 17.6 (20.8) 9.9 (11.7) 17.6 (20.8)	<i>Programme implementation</i>
Total		183.7 (208.0)	47.3 (55.9)	231.0 (263.9)	

7.2. Overall financial impact of human resources – 2004 prices

Type of human resources	Amount (€ million) 2007(2013)	Method of calculation
Officials	19.840 (22.464)	€ 108,000 * 183.7 (208.0) officials
Temporary staff		N/A
Other human resources (specify budget line)	0.238 (0.281) 1.901 (2.246) 1.069 (1.264) 0.792 (0.936)	A € 108,000 * 2.2 (2.6) staff B € 108,000 * 17.6 (20.8)staff C € 108,000 * 9.9 (11.7) staff DNE € 45,000 * 17.6 (20.8) staff
Total	23.836 (27.191)	

The amounts are total expenditure for twelve months.

7.3. Other administrative expenditure deriving from the action – 2004 prices

Budget line (number and heading)	Amount € million 2007(2013)	Method of calculation
Overall allocation (Title A7)		
A0701 – Missions	1.000 (1.000)	1,230 missions of up to 2 days at €650 + 200 missions of 1 week at €1,000
A07030 – Meetings	1.000 (2.000)	€1,160 per participant (€860 travel + €150 per diem * 2 days) = 860 participants
A07031 – Compulsory committees ¹	1.000 (1.000)	€860 per participant = 1,160 participants
A07032 – Non-compulsory committees	0	
A07040 – Conferences	0.500 (0.500)	
A0705 – Studies and consultations	0	
Other expenditure (specify)	0	
Information systems (A-5001/A-4300)		
Other expenditure - Part A (specify)		
Total	3.500 (4.500)	

The amounts are total expenditure for twelve months.

¹ Mixed advisory/management committee (Council Decision 199/468/EC Articles 3 and 4)

I.	Annual total (7.2 + 7.3)	€ 30.758 (average)
II.	Duration of action	7 years
III.	Total cost of action (I x II)	€ 215.303

The planned staff resources amount to an increase of 30% compared with 2006, when steady-state is reached in 2009, compared with an increase in operational credits to be managed through the centralised (Commission) procedure of 200% by the end of the programme. The

increase in staff resources also reflects the increased financial monitoring and verification demands resulting from the significant increase in resources managed through the National Agencies (in excess of 300% by the end of the programme).

The requirements for human and administrative resource expenditure will be met within the budget allocated to the Directorate General responsible within the context of the annual allocation procedure. The allocation of posts will depend in part on the internal organisation of the next Commission and in part on the result of a possible reallocation of posts between Commission services following the new financial perspectives.

8. FOLLOW-UP AND EVALUATION

8.1. Follow-up arrangements

The Commission has developed indicators for each specific and operational objective of the programme. These are set out in the annex to the extended impact assessment document.

Data collection will be assured through the National Agencies for the indirect centralised actions, and the necessary provisions shall be included in the grant agreements between the Commission and the National Agencies, and for the centralised actions directly by the Commission and by the Executive Agency.

For the purpose of data collection by all parties, a dedicated software application will be produced (based on the existing Symmetry system) and implemented concurrently with the start of the new programme.

8.2. Arrangements and schedule for the planned evaluation

An interim evaluation report on the results achieved and on the qualitative and quantitative aspects of implementation is scheduled for March 2011, based on reports from the participating countries. A final evaluation report will be produced by March 2016, likewise based on national reports.

9. ANTI-FRAUD MEASURES

The current proposal has been subject to the new pre-examination procedure with OLAF. It provides in particular that decisions of the Commission, agreements with the National Agencies and the resulting agreements and contracts should provide for monitoring and financial control by the Commission (or any authorised representative), including OLAF, and for audits by the Court of Auditors, which may be undertaken in situ as necessary. These controls may be undertaken in relation to the National Agencies and as appropriate in relation to beneficiaries of grants.